FOTO

REDACTIE: H. LEFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

Direct
indirect
licht

Muur
hang
lamp

Gevalor

De Gevalor is **de** *universele donkere-kamer lamp. De kleur van het licht wordt veranderd door het inschuiven van handige Gevalor filters uit onbreekbaar celluloïd.*

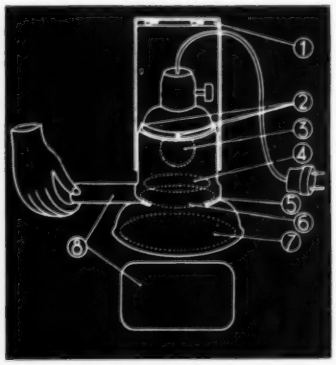

1. de vork dient voor het aan de wand bevestigen van de lamp of om deze op te hangen
2. klemschroefjes voor het demonteren van het lampenhuis bij het vervangen van de gloeilamp
3. de luchtledige gloeilamp van 15 Watt uit helder glas van het „druppelvorm type"
4. schijf van doorzichtig plastic beschermt het filter tegen overmatige hitte van de gloeilamp
5. gleuven voor het inschuiven van het filter
6. Op veren gemonteerde aandrukring garandeert perfecte aansluiting van het filter zodat geen wit licht langs de gleuven kan doordringen.
7. matte schijf om bij rechtstreekse verlichting de lichtstralen te verstrooiën
8. filter. Vraag de lijst der Gevalor filters voor het kiezen van het juiste filter al naar het te behandelen gevoelig materiaal

Vraag Uw fotohandelaar U de Gevalor donkere-kamer lamp te demonstreren!

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT
SCHEVENINGSEWEG 110 - 's GRAVENHAGE

PAPIERWARENFABRIEK

A. Dorgelo & Zonen

GOUDA

Speciaalfabriek voor

Verpakkingsartikelen

voor fotografen en fotohandelaren

★

FOTOMAPJES
FOTOZAKJES
ENVELOPPEN
in alle maten met en zonder strobordrug
KLEINBEELDMAPPEN
NEGATIEFALBUMS
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
BRIEFKAARTMAPPEN
ATELIERMAPPEN
NEGATIEFCOUVERTS
LOSBLADIGE REPORTAGE ALBUMS

Heren Industriefotografen vraagt monsters en prijzen van onze cellophane etui's.

WIJ LEVEREN

PROXIMETERS

VOOR:

AKAREX
CONDOR
CONTAX
CONTESSA
DIAX
FUTURA
LEICA
PROMINENT
RETINA
VITO III

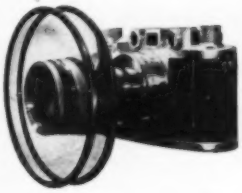

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

ALLEEN-IMPORTEURS:

J. SANDERS

FOTO- & KINO-IMPORT - Santpoort

Laurillardlaan 15 - Telefoon 8094 (K 2560)

ZO zag U het vroeger

Oprienbarende uitvinding!

VOOR 6/6 REFLEX-CAMERA'S

250-1000% lichtwinst!

Volkomen helder zoekerbeeld van het midden **tot de uiterste hoeken.**
Kan onder het matglas worden aangebracht.
Betere compositie door vervolmaking van Uw zoeker.

Veldstri *lens*

ZO ziet U het NU!

Uw zoekerbeeld springt als het ware Uw camera uit!
Bestellingen worden uitgevoerd met uitvoerige gebruiks- en montage-aanwijzingen.
Folder op aanvraag!

22.50

Verk. v. Ned.: *Foto- en Filmbedrijf*
VELDMAN & STRIK - BUSSUM
KERKSTRAAT 22 - TELEFOON 7474

FOTO-KINO VELDMAN - TILBURG
HEUVEL 22 - TELEFOON 3307

De smalfilm projector

DRALOWID 8

is een

KOFFER-APPARAAT

met grote prestaties

Heldere beelden door lichtsterke "gecoate" optiek (1:1.4)

Gering stroomverbruik 80 Watt

Gewicht 5,5 kg

Geruisloos

Prijs slechts

f 298,50

Laat U zich het apparaat demonstreren

Vraagt bijzonderheden bij Uw fotohandelaar

Imp. voor Nederland:

J. P. Vos' Cinefoto Import N. V. Den Haag

Kodak

VRAAGT EEN

DEMONSTRATEUR

voor het geven van demonstraties aan vakfotografen en handelaren.

Gezocht wordt een beschaafde, algemeen ontwikkelde en goed besprookte jongeman tussen 25 en 35 jaar, die beschikt over ruime practische ervaring en in staat is, zich in te leven in de dikwijls zeer uiteenlopende wensen en behoeften van de handelaren en fotografen en daaraan te voldoen op een Kodak-waardige en de verkoop van Kodak producten stimulerende wijze.

Verder wordt van hem verlangd: voldoende theoretische kennis, behoorlijke kennis van de Engelse taal (ook technisch), aanpassingsvermogen, correcte omgangsvormen, voldoende capaciteiten voor zelfstandig optreden.

Schriftelijke, uitgebreide sollicitaties met opgaaf van referenties en verlangd salaris, vergezeld van copiegetuigschriften en een (pas)foto, worden gaarne ingewacht bij Kodak N.V., Anna Paulownastraat 76, Den Haag, binnen een week na het verschijnen van dit blad. Op enveloppe en brief vermelden: Soll. DV.

BERTRAM

BELICHTINGSMETER

CHROSTAR

STANDARD

AMATEUR

TOONAANGEVENDE VOORBEELDEN

van de grootste precisie en betrouwbaarheid.

Zij geven de nieuwste stand der techniek op het gebied van foto-electrische meetapparatuur aan.

ERNST & WILHELM BERTRAM · MÜNCHEN-PASING

ILOCA Ia

met Ilitar 2,9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter

f 169.–

ILOCA IIa

met Ilitar 3,5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. **Gekoppelde Duitse** kleinbeeldcamera voor slechts

f 274.–

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3,5 f = 3,5 c.M., beeldgrootte 24 x 23 mm

f 470.–

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

Importeur :

BOAS Foto-Import

Groenburgwal 69 - Tel. 35684 - 35863 - Amsterdam-C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden — Vraagt condities

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder

SPECIALE AANBIEDING

Prima glansmachine 18 x 24 cm compleet met chroomplaat **f 22,50**

BERTHIOT vergrotingslenzen :

Anastigmaat	F 4,5 — 6 cm	. . . . .	f 29,50
„	F 4,5 — 10,5 cm	. . . . .	f 39,50
„	F 4,5 — 13,5 cm	. . . . .	f 59,50

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstr. 8 a.b.c.
2e Middellandstraat 23

ROTTERDAM

Telefoon 22242 - 24422 - 34644

LERO KWALITEITSWERK

Sinds 1898

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland : „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

Via de fotohandel leverbaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K.2973)

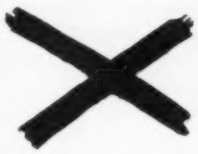

TRANSFERS

Uw naam, adres of merk op Uw foto-artikelen.

VAN DER KEYL & ZOOMERS

Marnixstraat 382 - AMSTERDAM-C.

SPANNENDE MOMENTEN

vragen snelle opnamen... 1/500 Seconde?... Of?... Maar welk diafragma moet het zijn? Daarop geeft de SIXTOMAT J reeds van tevoren antwoord! En hij verschaft U ook reeds van tevoren de prettige zekerheid, dat de opname lukt! — Of het licht- of objectmeting is: bij de SIXTOMAT J is een handgreep voldoende!

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

Elke goede fotohandelaar heeft ze in voorraad.

Import:

J.P. VOS' CINEFOTO IMPORT N.V., DEN HAAG

LXXX

Nieuws!

DE PATERSON
ontwikkeltanks

beschermen Uw films tegen beschadiging en verontreiniging door hun gepatenteerde zelfopwikkelende spiraal!

Prijs f 18.75

„Paterson 35" - 35 mm films
„Paterson Major" - 4 x 6½, 6 x 9, 6½ x 11 films

★

Vraagt Uw fotohandelaar om een demonstratie

7e Jaargang no 10 — October 1952

FOTO

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELD FOTO"

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie : D. Hellferich.

•

Redactie adres: IJsselkade 52, Doetinchem. Telef. 341 en 342. Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitg. Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 508163. Telefoon Doetinchem 341 (3 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs - voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
Moeizame conceptie	261
Proximeter	264
Belichtingsmeter v. microfoto's	267
Fotograaf in Australië	269
Op de Snijtafel	272
Controverse vakman — amateur?	278
Greshof over fotografie en film	280
Om onderwerpen verlegen?	281
Bondsnieuws	286

Omslagfoto: J. Scholten, Haarlem.

VAN DE REDACTIE

Er bestaat een veel gebruikte uitdrukking, waarbij men de getalwaarden zelf mag invullen, en die ook bij kunstwerken wordt toegepast: 10 pct inspiratie en 90 pct transpiratie. Vaak wordt hij smalend gebruikt, slechts zelden in zijn feitelijke bedoeling: waarderend voor de taaie vasthoudendheid, om tot stand te brengen wat aanvankelijk „voor de geest stond", zoals dat heet. Grappige uitdrukking overigens, die naar de letter genomen dus duidt op een verschijning, een inspiratie.

Wij hebben wel eens, de blik gericht naar een wand met tentoongestelde foto's, naast ons de opmerking horen maken, dat die man een fenomenale techniek had, en dat zo-maar op het papier wist te zetten. Zulke lieden zijn er, doch het gemak van dit er-op-gooien is maar schijn. Het zijn steeds gevallen van zoveel procent inspiratie en zoveel procent transpiratie. En als U meent dat aan die twee percentages gepingeld moet worden om ook nog een percentage geluk in te voegen, bent U het vaak mis. Eerder is er sprake van een jarenlang gewacht hebben tot juist dit zich voordeed, en zo het een afwijkend geval is, blijft dan nog de verdienste van het onmiddellijk zien van de mogelijkheid, en het snel beseffen van de diepte van het gebodene. En ook dat vergt training van geestelijke instelling.

Het is heel moeilijk de psyche van de kunstenaar te doorgronden, en men beschouwt hen vaak als geleiden, als instrumenten, die door enige ongeziene macht gedreven worden tot het uitvoeren van iets dat zij zelf niet begrijpen. Daar zouden heel wat woorden over geschreven kunnen worden als men de moderne psychologie in de analyse betrekt. Er zijn kunstenaars die in het routine-leven slappelingen en vaatdoeken schijnen, en in hun eenzaamheid een ontzagwekkende schepping tot stand brengen. Wie wel eens gepoogd heeft aan een aanvankelijke conceptie (daar is het weer: wat ontvangen is) ook de zuivere uitwerking te geven, en telkens weer op kleine punten te kort schoot en vechten moest om niet halverwege een gemakkelijker, wat korter doch doodlopend zijpaadje in te slaan, dat toch ook een effectvol accoordje zou opleveren, die pas begrijpt, dat een kunstenaar al zijn wil nodig kan hebben om vol te houden, en alle andere wilsverbruik als verslingerde energie beschouwt.

De ware kunstenaar werkt met een letterlijke verbetenheid, hij laat niet los en walgt van zichzelf als hij een concessie gaat doen. Omdat hij alleen werkt voor zichzelf en niet om anderen te imponeren. Zijn wil om zich zo volledig en breed mogelijk uit te drukken is zo sterk, dat hij na afloop ontevreden is, omdat het niet gelukte in die breedte en die diepte welke hij nodig vond. Dat het voor ons, buitenstaanders, dan toch overduidelijk is, en gaaf, dat het zo gemakkelijk vormgeschapen lijkt, mag niet leiden tot kortzichtigheid. Het is slechts zo, omdat alles meebouwde tot dat ene doel, omdat er geen ander doel bestond en er alleen voor dat ene plaats was.

Een volmaakte diamant speelt met het licht in gewichtloos gemak, maar zo kwam hij niet uit de groeve. Hij werd moeizaam geslepen, vlakje na vlakje, met onsierlijk gereedschap.

Schaepman-
Tentoonstelling in Zwolle

De 20ste September is voor de veteraan Schaepman een belangrijke dag geworden, omdat hem erkenning geviel zoals die nog niet eerder gegeven werd. De Zwolse amateurs hadden terecht gemeend zijn zovele tientallen jaren volgehouden pionierschap niet beter te kunnen eren dan door direct na zijn 80ste verjaardag een tentoonstelling van een klein deel van zijn werk te geven in het Hopmanshuis. En ook nu vulde het nog de twee benedenzalen. De burgemeester van Zwolle opende deze tentoonstelling met een geestige speech, doch daaraan vooraf ging, na een welkom van de heer Meulenbelt voor de Zwolse amateurs, een toespraak van de Bondsvoorzitter Wagenaar. De Bond, zo zeide hij, had in de knoop gezeten, want dat hier iets bijzonders gedaan moest worden, stond vast, maar daar Schaepman reeds ere-lid was, kon men hem dat moeilijk in het kwadraat maken. De enige andere vorm van waardering was de Bondsmedaille, die echter sinds mensenheugenis nooit anders dan in brons geslagen is. Ditmaal moest er iets gebeuren, en zo overhandigde hij de heer Schaepman thans de Bondsmedaille in zilver.

Zwolle's burgemeester opende de tentoonstelling, en de veteraan Schaepman had niet alleen hem, doch ook een uitgebreide deputatie uit het Bondsbestuur langs zijn levenswerk te voeren

Het is een platgetrapte uitdrukking, als men zegt dat iemand zichtbaar ontroerd is. Toch zijn dat de enige woorden, als wij weer denken aan de dankwoorden van de heer Schaepman. Hij haalde aan, op zijn verjaardag van FOTO de zilveren Daguerre-plaquette te hebben ontvangen, met in de gravering een hoge waardering voor 55 jaren pionierswerk, en voor hem zijn deze twee metalen herinneringen — ten slotte twee tussen zo heel vele plakken en schijven, en vaak in goud — de mooiste die hij ooit verwierf. Zij betekenen geen momenteel succes, doch de bekroning van een levenswerk. Met vuur drong hij er op aan, dat nu anderen zijn werk voortzetten — zij doen dit reeds incidenteel — het hoog houden van de Nederlandse vlag in den vreemde. Schaepman kan met zeer grote voldoening terugzien op deze dag, waarop met weinig uiterlijk vertoon grote waardering geschonken werd in zuivere vorm.

De bondswaardering voor de 80-jarige Schaepman — zij het achter bloemen op deze foto — werd door Voorzitter Wagenaar in een zilveren medaille met passende inscriptie verduidelijkt en blijvend gemaakt

•

De Fotokring De Zoeker in Enschede exposeert van 1—9 November aan de Markt 5 aldaar, omdat men jarig is (het 5-jarig bestaan). Men heeft de Twentse amateurs, ook als zij niet in enige club georganiseerd zijn, uitgenodigd in te zenden en mede te dingen in de fotowedstrijd. Men zal werk tonen van vooraanstaande Nederlandse fotografen, toont een collectieve Zwitserse en Duitse inzending, kortom dit is goed opgezet en dit wordt goed. Nadere inlichtingen: Malangstraat 64, Enschede.

Johan Scholten heeft de eremedaille te pakken van de Internationale Irissalon, en daarmee wensen wij hem van harte geluk. Deze harde werker verdient het ten volle. Hij bevindt zich daarmee in het gezelschap van Angenendt (Duitsland), Dr Love (Australië), Demaer en Verbeke (België), Schneider (Duitsland), Violfow (Frankrijk), Greevic (Joegoslavië), Boivon en Brown (U.S.A.), die evencens een prijs verwierven.

•

ACTIVITEIT VAN HET FILM-MUSEUM

Sinds enige tijd hebben wij in Nederland ons *Filmmuseum*.
De voorgeschiedenis: er waren in Nederland onder méér het Uitkijk-Archief en het Nederlands Historisch Filmarchief. Beide waren echter niet van grote betekenis en het enige wat men er van zeggen kon was, dat een aantal kostbare copieën van goede oude films althans degelijk waren opgeborgen.
Sinds enige maanden is nu echter het „Nederlands Filmmuseum" werkzaam, waarin o.m. de beide hier genoemde archieven zijn opgegaan. En dat Filmmuseum is gevestigd in het Stedelijk Museum van Amsterdam. Dat is niet alleen belangrijk omdat men nu eindelijk iets ruimte heeft om wat te doen; maar veel meer nog, omdat men dus nu een officiële erkenning gevonden heeft. Er is een Raad van Beheer, waarin Jhr W. J. H. B. Sandberg de voorzitterfunctie bekleedt, en Directeur is de enthousiaste heer Jan de Vaal.
De zomermaanden heeft men gebruikt om vele plannen voor te bereiden en enkele van die plannen kunnen in het komende winterseizoen gerealiseerd worden. Men zegt er zelf dit van:

„Voor het eerste winterseizoen van het Filmmuseum is een programma ontworpen, waarin aan vele aspecten van de film aandacht wordt besteed. Er zullen echter niet alleen vertoningen van films worden gegeven, die in de ontwikkeling van de cinematografie een belangrijke plaats innemen, maar tevens zal (als experiment) over een aantal vertoningen verdeeld, een serie films te zien zijn, waarin de psychologische ontwikkelingsgang van een volk weerspiegeld is."

En dan volgt, schematisch, een overzicht van de te geven „avonden" van October tot en met Mei. In October o.a.: Gala-Opening; in November: bezoek van Paul Rotha.
De voorstellingen zullen in de aula van het Museum zijn, en om toegang te krijgen zal men lid moeten zijn van de kring van „Vrienden van het Filmmuseum". Voor *f* 2.50 per jaar krijgt men maandelijks een overzicht van de komende programma's. Ook de bibliotheek staat dan ter beschikking.
Het is héél goed werk dat men nu begint!

BEOORDELING

Op ons verzoek ontvingen wij van de firma Heynderickx een exemplaar van de *Plascaflex*, aangezien voor deze camera een grote belangstelling bestaat bij de lezers.

Het gaat hier dus om een tweelenzige reflexcamera van het type Rollei, waarbij als eerste bijzonderheid opvalt dat het camerahuis e.d. van kunsthars zijn gemaakt. Wij hebben ons destijds een grapje gepermitteerd over dit bakeliet, een andere bakelieten camera indachtig, doch hier is gebruik gemaakt van vezelbakeliet, dat een enorme veerkracht heeft, en bv. sterker geacht moet worden dan een camerabody van gegoten aluminium. Wij hebben er valproeven mee gemaakt, waar wij een andere camera niet gaarne aan zouden wagen. De constructie van deze camera is eenvoudig gehouden, maar zit hier en daar beslist listig in elkaar. Er is ook geen instelloupe boven het matglas, ook al om duurdere constructie te besparen, doch men kan elders, waar toch ruimte over was, een loupe te voorschijn toveren om nauwkeurig mee scherp in te stellen. Het filmtransport — steeds een critisch punt — loopt prima, wij verwachten daarin geen storingen. De aandrukplaat veert goed, niet te veel en niet te weinig. Men kan de lichtschacht veranderen in een sportzoeker, kortom, dit alles is wel in orde. Blijft het optische gedeelte. De beide objectieven (75 mm. de zoeker met Plascanar 2.8 en de camera met de Plascanar 3.5 van Staeble) schuiven uit het voorfront naar buiten, als men de flink grote instelknop draait. Dit gaat spelingloos en zeer licht. De parallelliteit der beweging is goed. Het camera-objectief heeft een Prontor S sluiter met flitscontact en zelfontspanner. Onze belangstelling ging bij deze tot de goedkopere klasse behorende camera uit naar de prestaties van het objectief, en het doet ons groot genoegen dat onze ervaringen gunstig zijn. Men begrijpe ons goed, dit is geen camera die de pretenties wil hebben in de topklasse te verblijven, hij doet zulks ten slotte ook niet in zijn prijs, en als wij dat in aanmerking nemen is dit objectief zeer goed. Wij noemen hier opzettelijk geen scheidend vermogen e.d., geven liever enige practische aanwijzingen die meer zeggen tot meer mensen. De amateur, die zich bij uitzondering aan een 24 x 30 waagt en hoogstens 30 x 40, zal uit deze 6 x 6 negatieven, mits hij de camera niet deed trillen tijdens het opnemen, een beste vergroting kunnen halen. Deze scherpte is zelfs bij volle opening reeds goed en in de hoeken niet te ongunstig. Bij een diafragma 5.6 tot 8 is het scheidend vermogen zeer behoorlijk. Dit doet ons — zoals wij reeds zeiden — groot genoegen. Het is niet leuk in druk een camera te moeten afkraken, het is wel prettig een camera op de markt te weten, die matig is in prijs en naar verhouding een goede prestatie levert. H.

•

Op blz. 243 en 244 van het vorige nummer kwam een foto voor van een Meikever, waarbij vermeld staat dat deze van P. J. Wiersma zou zijn. Dit is echter onjuist en wel als gevolg van een verkeerd begrepen vermelding op die foto's. Deze foto's werden gemaakt door Karl Müller. De heer Wiersma zelve was de eerste ons hierop te wijzen.

Ihagee Kamerawerk A.G. in Dresden (denk maar aan de Exakta) bestaat 40 jaar. Wij hopen in de gelegenheid te zijn hierover nog iets meer te vertellen binnenkort, en moeten nu helaas met dit korte bericht volstaan.

Er is een bekende camera, bestemd voor massa-gebruik, en terecht als zodanig gewaardeerd en gebruikt: hij heet Billy. In Hongarije is hij onverkoopbaar, want dit woord kent de Hongaar als de naam voor dat uiterst nuttige artikel: nachtspiegel.
Er zijn meer van die onmogelijkheden: „Haka" klinkt een Spanjaard in de oren als Schillehit, uit „Bato" begrijpt hij stommeling, „Bara" is niets voor een Javaan, het betekent bloedzweer. „Bally" kan voor de Engelsman nooit een prettige schoen betekenen, want het is een bastaardvloek. „Fanadorm", een Duits slaapmiddel, „gaat" niet in Italië, waar het letterlijk betekent: doet niet slapen.

TENTOONSTELLING DER A.F.V. „ZAANLAND"

Een bezoek aan de Zaanstreek is een bezoek aan een industriecentrum van de eerste orde. Bijna onafgebroken, van Zaandam tot Krommenie, volgen de fabrieken elkaar op. Het zijn de monumenten van Zaanse vlijt, koopmanschap en doorzettingsvermogen. Ieder rechtgeaard Zaankanter is hier met recht trots op.
Uit dit goede „Zaanse hout" nu zijn onze vriend Kelder en zijn medewerkers gesneden. Zij hebben het nl. gepresteerd om met zeer bescheiden middelen, met een goede naam en..... veel relaties, een tentoonstelling te organiseren, zó waardig en zó artistiek verzorgd, dat het iedere bezoeker zal hebben getroffen.
Een rustige entrée, prachtige expositiewanden met een fijne jute-bespanning, waar, naast veelbelovend werk van de leden (o.a. van de 13-jarige Kelder Jr. zoon van de voorzitter), ook Van Weele, Van Os, Blazer, Scherer, Fegel en de Eemlanders met werken vertegenwoordigd waren. Voeg daarbij de uitstekende verlichting, de totale aankleding, de sfeer, dan mag deze Zaanse tentoonstelling een feest genoemd worden.
Welk een goede gedachte om het aanzien van de zalen te verhogen, door hier en daar, op een niet dominerende wijze, voortbrengselen van pottenbakkers- en bloemsierkunst te plaatsen.
De heer Van Weele gaf na de opening, op de hem eigen voortreffelijke wijze, een beschouwing aangaande hetgeen tentoongesteld was. Bondsvrienden aan de Zaan, onze hartelijke gelukwensen met deze zo zeer geslaagde onderneming.

•

De heer Kramer uit Coevorden over het glansen van foto's:
Waarom geen zemelap gebruiken? Ik doe het al jaren zonder verdriet. (Redactie: dan hebt U er óf zelf eentje, of Uw vrouw gebruikt hem „model". Een huishoudzeem wordt nl. zeer spoedig vettig door zeepresten, vooral „kalkzeep".)
Voorts een paar tips: de natte vergroting op de glasplaat dek ik af met een paar vel onbedrukt krantenpapier (daarin krijgt elke krantenverkoper zijn kranten toegezonden) en hierover gaat een stukje hospitaallinnen. Bij gemis aan een roller loopt een van een zakdoek gemaakte prop dan ook lekker soepel over de vergroting. Bij gebruik van een roller kan de vergroting ook nimmer beschadigd worden, als we wat onhandig doen.
Het oplichten van het puntje der gedroogde vergroting doe ik met een oud scheermesje. Dat gaat patent. Met de nagel wil dat puntje soms beschadigen.
Potloodretouche stoom ik, vóór het inweken, eerst altijd in.

•

DE KORREL MET TETENAL ULTRAFIN ONTWIKKELAAR

Helaas hebben wij moeten constateren, dat er een verwisseling van cliché's heeft plaats gevonden in het vorige nummer. Op pag. 238 onderaan behoort het rechtse cliché links te staan en omgekeerd. De fijnere korrel behoort als afbeelding 4 voor te komen. Volledigheidshalve geven wij hieronder nog even de juiste plaatsing.

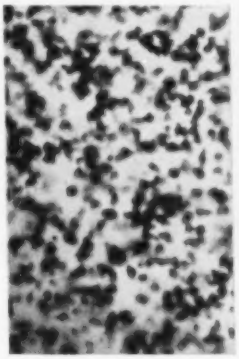

Afb. 3. Kodak Super XX ontwikkeld in Rodinal, 1000 x vergroot

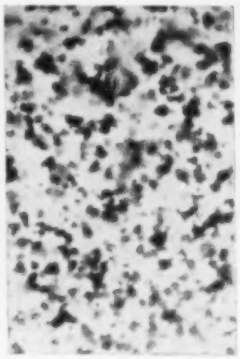

Afb. 4. Dezelfde emulsie ontwikkeld in Ultrafin, bij 1000-voudige vergroting

De heer B. W. de Graaf is voor velen zeker geen onbekende figuur, en hen zal het zeker interesseren, dat hij op 27 October 1952 de dag kan herdenken, waarop hij voor 25 jaar in dienst trad bij de Kodak Maatschappij. Hij begon in 1927 bij Kodak Pathé in Parijs. In 1929 trok hij naar Milaan om een functie te vervullen als adjunct-directeur. In 1936 werd hij als directeur aangesteld van Kodak in Joegoslavië en wel in Zagreb. Hier was hij gedurende de laatste oorlog; hij kwam naar Nederland terug in 1946, waar hij sedertdien als directeur van Kodak N.V. werkzaam is. Het zal hem zeker op de 27ste October niet aan belangstelling en gelukwensen ontbreken.

•

Er zit wat in de lucht voor filmcamera's. De moordende hitte bij het opnemen van kleurenfilms (en het afbetten van de transpiratie bij de acteurs) naast de ontwikkeling van de electronische flitslamp schijnt een Amerikaan op een beste dag een vreemde woordcombinatie te hebben doen uitstoten. Hij zou gezegd hebben: Eureka stroboscoop. Hij wil dit: een flitslamp die 24 maal per seconde zijn 1/5000 sec weggeeft (en daar er méér pitten nodig zijn: de rest als „slaaf" er achter aan) en dan maar uit de filmcamera slopen: de vlinder, het schokkende transportmechanisme. De tijd is nl. zo kort, dat de film continu langs het beeldvenster kan glijden. Tussen de flitsen in is het toch pikkeduister, dus de vlinder kan ook weg. De electronische flits is beslist koud in vergelijking met de jupiters, en de kleurtemperatuur is precies goed én constant.
Men neemt proeven, die zeer veelbelovend zijn.

•

Op 29 October zal de voorzitter van de Amsterdamse A.F.V. een punt op zijn agenda hebben, dat hij moeilijk zelf aan de orde stellen kan. Immers, als de A.A.F.V. dan in het American Hotel bijeen is, gaat men zijn voorzitter, de heer Hens, in het zonnetje zetten, omdat hij 25 jaar lid is van de A.A.F.V. Wonderlijk is dit toch, „tijd" is typisch een mechanisch, uitgevonden meet-ding. Iemand als onze trouwe en hooggewaardeerde medewerker Hens heeft zulk een enorme werklust, zulk een expansie in zijn fotografie, hij vult de tijd hiermee in zo sterke mate, dat men geneigd is te zeggen: 25 jaren pas? Want het lijkt veel langer. Verrukkelijk moet dit zijn, zulk een meeslepend enthousiasme. En van harte, reeds nu en op deze plaats: Hens, een stevige, gemeende en dankbare handdruk van alle FOTO-lezers!

HULPMIDDEL

VOOR HET GEBRUIK VAN AFSTANDMETERS MET KORTE INSTELAFSTANDEN

In FOTO No 8 werd gewag gemaakt van de onlangs uitgekomen Proximeter, die het alle bezitters van een metende camera mogelijk maakt hun afstandmeter ook bij voorwerpen op korte afstand te gebruiken. Dit voorrecht genoot tot nu toe alleen de bezitter van de peperdure kleinformaatcamera; deze voorzetapparatuur zal zeer zeker in de behoefte van velen voorzien.

Omdat ik nu al meer dan een jaar van hetzelfde, door mij ontworpen, hulpmiddel gebruik maak, wil ik graag een lettertje wijden aan dit voor mij onontbeerlijke apparaatje, bij uitstek geschikt voor kinderopnamen. Als bezitter van een Plaubel-Makina heb ik wel eens aangeboden bij kennissen opnamen te maken van een baby in het eerste stadium. De kortst mogelijke afstand bedroeg altijd nog 1½ meter, het resultaat was dan ook altijd, dat naderhand een deelvergroting moest worden gemaakt, waarbij veel van de details verloren ging. Ook bij het opnemen was de grote opname-afstand, in verband met de meestal beperkte ruimte in de kinderkamer, een handicap. Ik zon op middelen om aan dit euvel het hoofd te bieden, speciaal toen ik voor eigen opnamen op korte termijn naar een geschikter oplossing moest uitzien. Mijn gedachtengang was toen als volgt:

Als ik een lens van geringe sterkte opstel, zodanig dat het voorwerp, i.c. de baby, in het brandvlak van de lens staat, dan treden uitsluitend evenwijdige stralen uit de lens en is het mogelijk met een op oneindig ingestelde camera als gebruikelijk opnamen te maken, waarbij de afstandmeter ingeschakeld wordt. Mét de afstandmeter kan ik controleren of het voorwerp in het brandvlak is opgesteld door na te gaan of de uit de lens tredende stralenbundel uit parallel lopende stralen is opgebouwd. Als de lens maar groot genoeg is, ziet het achter de afstandmeter opgestelde oog van het voorwerp slechts één beeld; de door de beide spiegels gevormde beelden vallen samen. Als ik het voorwerp binnen de brandpuntsafstand van de lens plaats, treden divergerende stralenbundels uit. Schijnbaar komen deze stralen vanuit een punt, dat op een eindige afstand van de lens of op grotere afstand dan het voorwerp zijn gelegen. De afstandmeter geeft ook in dat geval uitsluitend de plaats van dit schijnbare (of virtuele) punt. Het maakt geen verschil met het vorige geval, wanneer ik de lens in twee delen snijd en het ene deel van de lens voor de afstandmeter plaats en de andere helft, of desnoods een nog kleiner deel, voor het objectief opstel, mits ik er voor zorg, dat de beide delen in één vlak staan opgesteld. Uit een platbolle lens (pl.m. 1 dptr) heb ik toen een rechthoekige lens gesneden, die iets groter was dan de afstand van de beide afstandmeter-openingen. Vóór het objectief plaatste ik een meniscus-vormige voorzetlens van dezelfde sterkte. Beide lenzen liggen ongeveer in één vlak, het verschil is minder dan 1 cm en ligt dus in elk geval binnen het scherptediepte-bereik. Het enige, waar steeds om gedacht moet worden is met de rechthoekige voorzetlens voor de afstandmeter ook de voorzetlens voor het objectief te plaatsen.

Speciaal de ringvormige lens, zoals die voor de camera's, als Leica e.d. zijn uitgedacht, waarbij het camera-objectief door draaien ingesteld wordt, vind ik wel wat kostbaar. Als men op de volgende wijze te werk gaat, kan men gemakkelijk met de eenvoudige, rechthoekige lens volstaan. Ik ga er daarbij van uit, dat de voorzetlens voor de camera en afstandmeter één geheel vormen. Plaats de voorzetapparatuur voor het objectief en dito voor de afstandmeter en stel het camera-objectief ongeveer in op de hiervoor nodige afstand. Benader nu het object zo dicht, tot in de afstandmeter geen dubbel-beeld meer wordt waargenomen. Is nu de beeldbegrenzing van het voorwerp niet volgens wens, dan corrigeert men een keer de afstandinstelling van de camera. Op den duur heeft men wel zoveel routine, dat men in één keer de juiste afstandinstelling van de camera heeft getroffen.

Dit artikel naar aanleiding van de opmerking in het desbetreffende stukje, waarin gesproken wordt over de prismatische werking van deze combinatie, dat als summiere verklaring van de werking van de Proximeter wordt opgegeven.

H. J. HULTZER

•

De Foto- en Kinohandel van de heer H. A. M. v. d. Boogaert aan de Laan van Nieuw Oost-Indië in Den Haag is overgenomen door de bekende firma Hafo. De officiële opening vond plaats op 9 Oct. jl.

W. J. A. Bartels. „Eemland"
2e Prijs Groep A. Bondswedstrijd 1952

Bij een verhaal van ons over een moderner gebruik van de fotocamera, als gast van „Eemland", brachten wij o.a. naar voren, dat een kamp van woonwagenlieden voortreffelijke mogelijkheden bood. Dat heeft Bartels toen geprikt, en hij is de moeizame weg gegaan van het op de kop tikken van een waarlijk ook goede en verantwoorde prent. Hij is daarin geslaagd, deze foto heeft heel goede kwaliteiten van sfeer, en de kinderfiguur op de achtergrond is een prima detail.

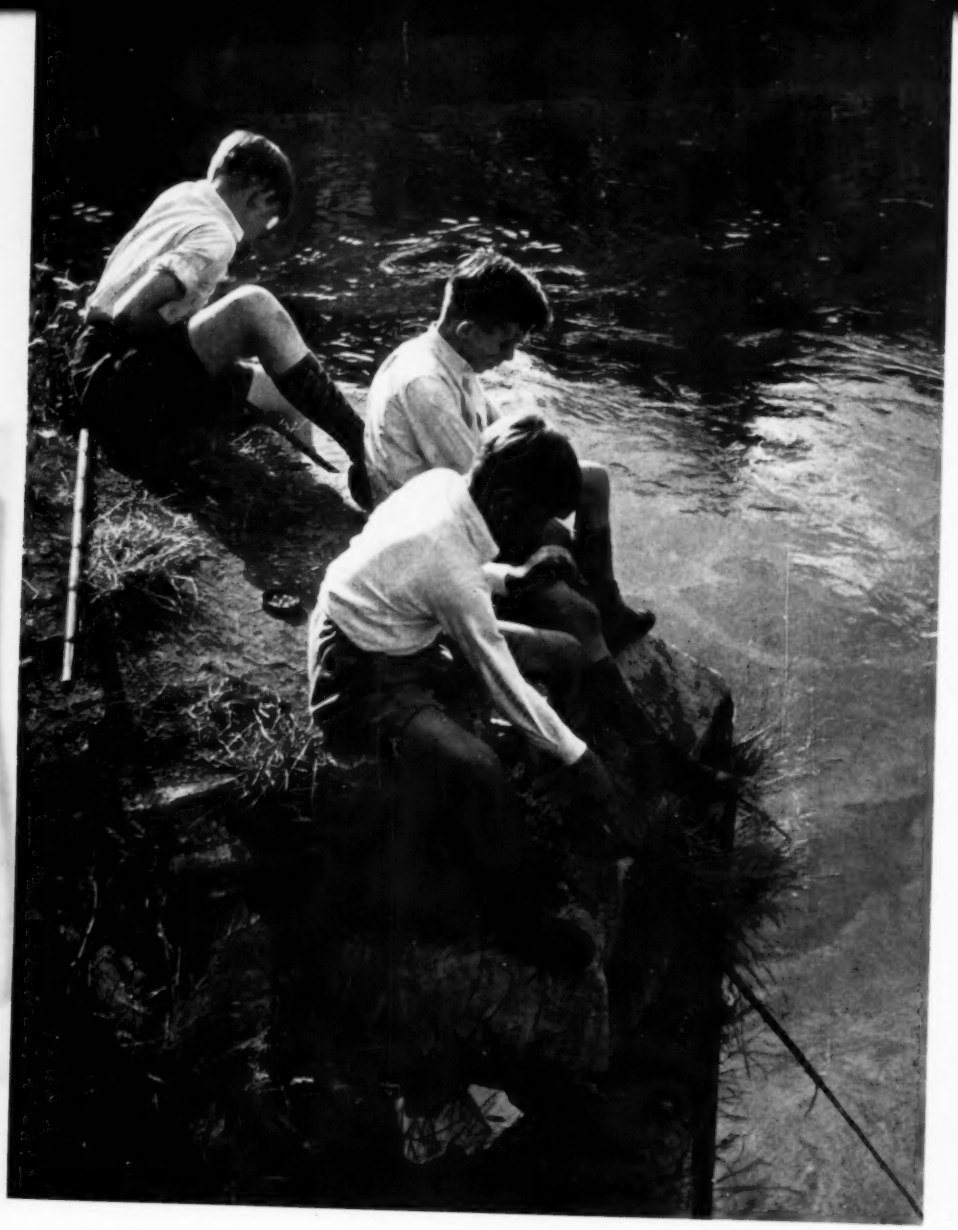

H. H. v. d. Beek, Roermond

Dit is wederom een prent, waarvan een heel goede compositie-analyse te geven is. Zoek zelf de lijnen en vlakken maar op, en U zult zien dat hierdoor de totaal-indruk ontstaat van rust en evenwicht. Er is ook niets overbodigs in. Technisch was deze foto zeer goed, het zijlicht geeft — wellaast automatisch — de zo noodzakelijke plastiek.

Electronische belichtingsmeter voor microfotografie

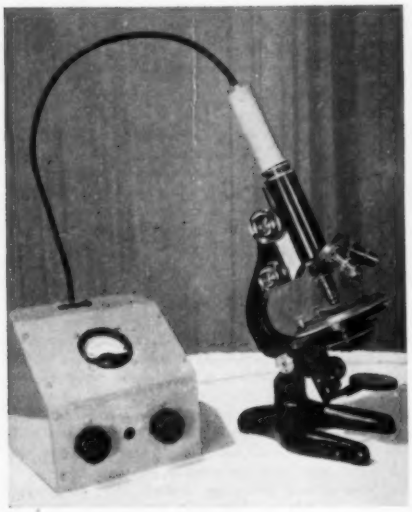

Fig. 1
Opstelling van de belichtingsmeter voor microfotografie. Via een kabeltje worden de electrische veranderingen van de fotocel in de grijze cylinder op de microscoop overgebracht naar het meterkastje. Op de meter kan men de belichtingstijd aflezen.

Bij microfotografie stuiten we telkens weer op de moeilijkheid van de belichtingstijd. In de meeste gevallen worden er talloze vergeefse opnamen gemaakt, die onbruikbaar zijn doordat zij over- of onder-belicht zijn. De te fotograferen proeven onder de microscoop hebben merkwaardige lichteigenschappen. De ene proef laat onder dezelfde omstandigheden meer licht door dan een ander en verder is de lichtsterkte aan het oculair afhankelijk van de vergroting, de afstand van de lichtbron tot het objectief enz., enz. Om aan deze moeilijkheid een einde te maken is een zeer gevoelige belichtingsmeter ontworpen, daar een normale belichtingsmeter niet reageert of een foutieve aanwijzing geeft bij de geringe lichtsterkte door een microscoop.

Het lichtgevoelige element is in een koker gemonteerd, die over de buis van de microscoop wordt geschoven. Het element is een fotocel met glazen enveloppe. Via een kabeltje worden de electrische veranderingen naar een gelijkstroomversterker gevoerd, zie fig. 1.

Deze gelijkstroomversterker vergroot de electrische veranderingen van de fotocel en geeft deze door aan een meter. De aanwijzing van de meter is dan een maat voor de lichtstroom die op de fotocel in het kokertje valt. In fig. 2 is het schema van deze belichtingsmeter gegeven. De werking is als volgt. Wanneer er geen licht valt op de fotocel, dan loopt er geen stroom door de weerstanden R_1 en R_2 van de gelijkstroomversterker. Daardoor zijn de stromen in de beide triodebuizen van de Philips ECC40 electronenbuis precies gelijk en heffen elkaar op, zodat geen stroom door de meter vloeit.

Wordt nu de fotocel belicht, dan verstoort deze de spanning over de weerstanden R_1 en R_2, met het gevolg dat de stroomverdeling door de triodebuizen verandert. De onderste buis trekt minder stroom en de bovenste meer. Door deze actie gaat er een stroom door de meter vloeien en de meteruitslag blijkt vrijwel evenredig met de lichtsterkte te verlopen.

De meter is aangesloten tussen de in serie geschakelde buizen en een spanningsverdeler van weerstanden. In het midden van deze spanningsverdeler is een variabele weerstand opgenomen, waarmee de meter op de nulstand kan worden gecorrigeerd.

Over de meter kunnen met een schakelaar enige weerstanden parallel worden geschakeld, waardoor de meter minder gevoelig wordt en het meetbereik dus groter wordt. Bij de opgegeven waarden is de vergroting van het bereik ongeveer drie en tien keer.

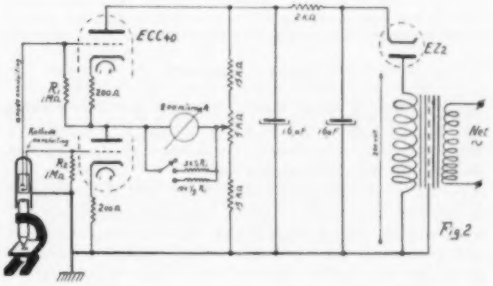

Fig. 2
Principeschema van de electronische belichtingsmeter. De diverse lijnen geven de verbindingen aan van de onderdelen. Degene die deze symboliek niet begrijpt, kan bij zelfbouw een radiohandelaar raadplegen.

De meteruitslag kan bij zelfbouw gemakkelijk proefondervindelijk worden geijkt. Men neemt daartoe enige opnamen van verschillende tijden op hetzelfde materiaal bij gelijke verlichtingsomstandigheden. Naar de resultaten weer enige opnamen van bepaalde tijden bij verschillende verlichtingssterkten. Aan de hand van deze belichtingsproeven kan men een tabel opstellen, waaruit in alle mogelijke gevallen een antwoord kan worden gevonden voor de juiste belichtingstijd.

Drama met een Auto

Nadat de geluidstrillingen van de gong zozeer in kracht verminderd zijn, dat zij het oor niet langer irriteren, wijken de grote gordijnen uiteen en bevinden wij ons in een keurig fotohandeltje. U weet wel, zo'n proper, knus zaakje, waarin je al wachtend plezier krijgt en de kooplust aan je verstand gaat knagen. De sonore winkelbel geeft een vitaal bewijs van leven en een zelfbewuste vrouw betreedt het fonkelend strijdtoneel. Van de andere kant komen twee parkietjes op, die buigend en tjilpend de zo juist opgekomene begroeten. Met een fors gebaar verwisselt de vrouw haar masker van „ik weet het" tegen dat van „ik haat U". Het tjilpen verandert in een ongerust en sussend kwetteren. Dan barst het onweer los.

„Ik kocht bij U een foto-electrische belichtingsmeter en vroeg de beste, ongeacht de prijs." De parkieten buigen en kirren. „Ik reisde met dat ding via de Zuidpool naar equatoriaal Afrika." Zachte snatergeluidjes, waaruit onrust blijkt. „Ik filmde 48 films vol, met zeldzame momenten en thans reeds overleden negerkoninginnen en bijbehorende negerkoningen!" De parkietjes piepen geïnformeerd. „Ik besteedde kapitalen aan mijn reis, kapitalen die zouden worden terugverdiend met filmvertoningen." De parkieten zwijgen als bij afspraak. Een flitsend licht, gevolgd door een donderslag. „Van de 48 films zijn er 46 bedorven, door onjuiste belichtingstijden!" De parkieten wensten dwars door hun etalageruit weg te vliegen. Thans verwisselt de vrouw nog eens haar masker en wel van: „ik haat U" in „en nou de wraak". Koud lispelt zij: „En hoe denkt U mij nu die schade te vergoeden?"

Einde eerste bedrijf.

Tweede bedrijf.

Wederom bevinden wij ons in de fotohandel. De sonore winkelbel voorzegt het binnenkomen van een slungel van een handelsreiziger. Hij is namelijk opgebouwd uit jalouzielatten. Breeduit en lachend staat hij daar. Hevig gekwetter van de parkieten volgt op de hoofse begroeting van de magere slungel, die zo breed lijkt en die een masker: „Ik heb succes" op heeft. De parkieten tjilpen aggressief en de lange wisselt zijn masker tegen: „uitsluitend dienstbetoon". Weer hevig gekwetter. Plotseling trekt de slungel aan een koordje en de jalouzielatten kantelen. Alle agressieve woorden van de vogeltjes vallen door de latten heen en verdwijnen in het niet. Dan verdwijnt hij.

Einde tweede bedrijf.

Derde bedrijf.

Een geheel nieuw decor vult de toneelruimte. Het is het dure kantoor van Bullebas, waar de Perzische tapijten tot zelfs tegen het plafond zitten gespijkerd. Bullebas haalde de miserabele belichtingsmeters het land binnen. Thans zit de lange slungel Bullebas het leven te verzuren: die meters waren ondeugdelijk, ja zelfs als speelgoed nog onbruikbaar, laat staan om 46 negerkoninginnen aan de Zuidpool te filmen. Bullebas belt de fabrikant op en blaft hem onherhaalbare woorden in het oor. De fabrikant briest terug: „Mijn meters zijn goed, anders maakte *ik* ze niet, dat is duidelijk. Maar ja, als het publiek ze mishandelt en er aan de equator pinguïns mee gaat schieten..... Kom Bullebas, koop er deze maand nog duizend extra, dan word ik dit keer niet boos over deze onrechtvaardige aanval."

Einde derde bedrijf.

Vierde en laatste bedrijf. (Gelukkig Red.)

Door hevige nachtmerries gekweld rolt de Zelfbewuste van haar ene zijde op haar andere. Een spookachtig licht dringt onverklaarbaar haar kamer binnen. Het is het aureool van „de eeuwig lachende", die door de muur naar binnen kwam. De e.l. begint de conversatie fors met een weinig hoffelijk: „Heidaar!" De zelfbewuste zet snel haar masker: „de gemarteldc" op en kreunt: „Vooruit dan maar". De e.l. zit in een kasboek te schrijven en zegt: „Ik heb respect voor jullie vrouwen, die verre reizen maken, die vreemde talen spreken, die met allerhande slag lieden — blank, bruin en zwart — weten om te gaan. Nog meer eerbied koester ik voor vrouwen, die een lekke achterband weten te onderscheiden van een lekke voorband. Mateloos ontzag pleeg ik te hebben voor een vrouw, die een vette bougie kan onderscheiden van een verstopte carburateur-sproeier."

Thans wisselt de vrouw ongemerkt haar masker tegen: „een poker face". De e.l. vervolgt: „Ik zie op tegen vrouwen, die weten wanneer je orthofilm dient te gebruiken en wanneer pan, die het gebruik van kleurfilters beheersen en die weten te goochelen met licht."

Weer verwisselt de vrouw haar masker, thans tegen: „ik zal eens vriendelijk zijn".

„Maar", barstte de ijle gestalte los, „wat jullie nooit leert, is de invloed van de inductieklos op de foto-electrische cel."

Thans valt de vrouw in de rede: „Wablief, engert?"

„In Uw automobiel zit een electrische krachtbron, namelijk de accu, maar om in de cylinder een vonk te doen overspringen op de bougie, wordt deze stroom getransformeerd door middel van een inductieklos, anders gezegd bobine of Zündspule. Deze bobine heeft een sterk magnetisch veld of magnetisch krachtveld. Legt men nu een uiterst teer electrisch apparaatje zoals een electrische belichtingsmeter met zijn micro-ampèremetertje, in de nabijheid, bijvoorbeeld in het kastje van Uw dashboard, dan wordt de meter ontsteld. Uw meter, mevrouw, legde U ter plaatse, de bobine zat er niet ver vandaan, de motor had zwaar werk en de meter raakte in de war. En de grillige uitslagen volgde U klakkeloos op, criticekloos, slaafs, blindelings, U gevoelloze vrouw, zonder intuïtie!"

Toen verdween de e.l. bereids, want hij begreep, dat zijn materieloze bestaan na zulke wrede woorden gevaar kon lopen.

De dichtvallende toneelgordijnen verhinderden, dat het publiek kon genieten van het masker, waarachter de vrouw zich thans moeizaam ging verbergen.

J. WILLINK

(Vervolg van pag. 267)

De tijd komt er in de meeste gevallen niet zéér precies op aan. Met het huidige fotomateriaal is meestal wel enige speling toelaatbaar, die binnen de aangegeven tijd van de belichtingsmeter valt.

Voor de verbinding van de fotocel met de versterker in het meterkastje is een goede kwaliteit microfoonkabel noodzakelijk. Bij ondeugdelijke kabel is de meter onrustig en geeft hij een foutieve aanwijzing in sommige gevallen. Zeer goed voldoet een dubbeladerig afgeschermd kabeltje van ongeveer 50 cm lengte. De afscherming wordt aan beide zijden aan het gestel bevestigd van de koker en meterkastje. De koker rond de fotocel is van messingplaat vervaardigd, de afscherming van het kabeltje is eraan gesoldeerd.

Voor voeding van de gelijkstroomversterker werd een spanning van 200 Volt gelijkgericht met de gelijkrichterbuis EZ2. De spanning wordt door een transformator uit het net getransformeerd. Het voedingsapparaat blijkt een stroom van ongeveer 20 milliAmpère te moeten leveren.

Als fotocel gebruikte ik een Amerikaans type, dat zeer goed voldoet. Zonder twijfel zal echter een Philips fotocel ook zeer goed voldoen evenals ieder ander beschikbaar type.

W. Tebra

Fotograaf in Australië

De kist kreeg motorpech en we konden op één motor nog juist een militair vliegveld halen. Onder ons gaf de Australische grond een staaltje bushfires weg, het woeste berglandschap stond in brand en het vliegtuig bumpte als een bokkig paard. De hitte was zo intens dat ik meende te zullen smelten en we bereikten met vier uur vertraging Brisbane. Daar stond de Noor Tric Torma met zijn trein op mij te wachten: eigenaar van het reizend foto-atelier, waarin ik mede reizend fotograaf zou zijn. De hotels puilden uit en wij mannen zochten ons „heil" bij de onvolprezen organisatie, die dit in zijn naam voert, het Leger des Heils.

Ons gezelschap: Tric, Hans en Dave, allen Noren. Dave ging later naar Noorwegen terug. Dan was Kathy er, en later kwam er nog een meisje bij: zij waren Aussies.

De „trein" bestond uit een grote truck met trailer. Die laatste zakte midden in de woestijn door zijn veren, wij sloopten hem toen zo goed mogelijk en lieten de rest noodgedwongen achter, omdat de dichtstbijzijnde reparatie-inrichting 400 mijl verderop lag. Dan nog een personenwagen met een bergzak op het dak. Dit rijdende materieel lijdt ontzettend en de onkostenrekeningen zijn dan ook schrikbarend. Daarvoor behoef je Holland met zijn Voorlopige Aanslagen niet te ontlopen.

De reis begon normaal, doordat de truck motorpech kreeg en weer in reparatie moest. Tot de uitrusting behoorden ook 6 geweren, van het lichte 22 soort, repeteergeweer tot de shotgun (hagel) toe. Over de foto-uitrusting heb ik het straks nog.

Besprekingen en plannen geschieden hier boven landkaarten en dus werd met vingermaaien over landstreken onze tocht in grote lijn vastgesteld. Onderweg moet het plan toch weer veranderen. Queensland en N.S.W. hadden geweldige Droughts, droogtes. Als het nog niet in brand stond, scheelde het niet veel, en dus lag daar voor ons geen markt, omdat de mensen dan alleen nog belangstelling hebben voor bier en water. Verder moet er natuurlijk lijn zitten in je onderneming en je moet concurrenten omzeilen of vóór zijn. Er zijn vele concurrenten.

Onze manier van werken was Europees-goed georganiseerd en dat alleen geeft kans van slagen. De zaak moet een degelijke indruk maken, niet voor het publiek, maar voor de politie. Die is nl. helemaal niet gesteld op reizende fotogezelschappen, aangezien er veel Crooks, oplichters, onder zitten. Die nemen een vreselijk oud beestje van een kleinformaatcamera, mogelijk nog zonder film, nemen ook in vooruitbetaling het geld, en beloven met Kerstmis (vooral Kerstmis) de foto. Maar de naam en het adres die ze opgaven zijn gefingeerd en de arme mensen krijgen nooit iets.

Wij reisden naar een country-town (d.w.z. het shopping-centre voor de vaak op tientallen mijlen verder liggende farms). Daar tel je dan de pups (bar, kroeg) en de banken, dan weet je hoeveel „inwoners" er zijn en hoeveel geld er zit. Je zoekt de enige hoofdstraat op en kijkt uit naar een leeg pand. Dat er zelden is. In dat geval ga je gewoon naar een zaakje dat er daartoe geschikt uit ziet en op een goed punt zit, rammelt met geld en stuurt de luitjes voor een week of twee, drie met vacantie. Deze „vacantiegelden" zijn natuurlijk zeer hoog. Vragen ze weinig, dan doen wij het niet, want dan zit er geen geld, is het een small-money-town.

Je zet hun artikelen aan de kant, hangt er gordijnen overheen, ontruimt de bijgebouwen en richt een kamertje in als donkerekamer. Aan water is soms zo'n gebrek, dat we eens 20 mijl moesten rijden om de foto's te spoelen.

Dan komen Hans en ik in actie om de dorpsgek te vinden. Ieder dorp heeft er een. Voor 10/- (die meteen in alcohol worden omgezet) slepen we hem mee naar de studio. Dan scharrelen we vijf meisjes op, die in milkbars of warenhuizen werken, zodat iedereen ze goed kent. Ze mogen onder geen voorwaarde mooi zijn, we zoeken met ons fotografenoog de minder knappe uit, die fotogeniek zijn. Hun portretten hangen de volgende morgen voor dag en dauw in de etalage, de dorpsgek en het mooist geslangde meisje gaan 's avonds als reclame-slide in het bioscoopje. Attractie: Uw foto in 3 dagen gereed en geen geld voordat U de foto heeft. Dat is een attractie als een half jaar wachten op je foto normaal is.

Het gerucht van onze verschijning heeft zich volgens het beroemde lopende vuurtje verspreid, er is eens wat anders te beleven in hun saaie bestaan. Voordat ze de volgende morgen naar hun werk gaan, bevingeren ze de etalageruit: „Kijk, dat is Mary en dat is Ann. Nu, als ze van haar zo'n foto maken, kunnen ze het van mij ook." En daar is het ons om begonnen.

Dan gaan Hans en ik een weekje canvassen, we gaan deur aan deur afspraakjes maken. Daarna verdwijn ik in plaats van alleen 's avonds

.....wolkenkrabbers.....

de gehele dag in de donkerekamer. Wij werken hard, van 8 uur 's morgens tot 1 uur 's nachts en als je in je bed terecht komt, ben je gebroken. Hoe eerder het stadje „gedaan" is, hoe eerder we weg kunnen naar het volgende.

Wij leveren alleen op groot formaat, 30 x 40, en natuurlijk in kleuren (lees: gekleurd), voor £ 4/8/-, dat is zo'n 35 gulden.

De eerste dag alleen opnemen, tweede dag proefjes uitzoeken, retoucheren (dat doet Kathy) en dan drukken. Derde dag kleuren, dat doet Kathy ook. Zo de gehele week door, alleen vrij op Zondagmiddag en -avond.

Dan gingen we konijnen en kangaroos schieten (wat op Zondag verboden is), in het tropische noorden zelfs krokodillen en buffels. Tric, de baas, is een verwoed jager en voor een jachtpartijtje is hij zelfs midden in de nacht te porren.

Dit schieten is een zeer kostbare geschiedenis, je hebt er zo een vijftig kogels doorgejaagd met een repeteer.

Wij hebben zeer typische dieren en planten gezien. Mierenhopen zo groot als een huiskamer, dingo's (wilde honden), roofvogels, troepen zeer rijk gekleurde papagaaien (beschermd) en niet te vergeten de nationale „lachvogel", de Kookaburra. De konijnen komen werkelijk met troepen tegelijk uit de grond zodra de zon zijn kracht verliest, dus om een uur of vier. En dan te bedenken, dat die diertjes hier gekomen zijn omdat een onschuldige immigrant voor de gezelligheid een paartje meebracht, 150 jaar geleden; die liepen toen weg.

Nu wat over onze uitrusting. In de truck zitten, zeer vakkundig gepakt en gestouwd, de kisten met materiaal. Dit moet uiterst deskundig en grondig gebeuren, want we moeten soms over droge rivierbeddingen. Of we zakken weg na hevige regens. Onder de wagens hangen dan ook lange planken om ze weer uit de soep te halen. De wegen zijn zeer ruw. En lang. Nogmaals: de mensen hebben geen voorstelling van dit land.

In de kisten zaten lampen. Spots gebruikten we niet. Een dubbele 500 Watt aan één kant, een oplichter van 500 aan de andere kant. Eén op de achtergrond, ook van 500.

Deze achtergrond. Ook een probleem. Hoe kom je aan een achtergrond volgens Europese normen. Een goede, en tevens opvouwbare. Dit was weer dat beroemde ei; een projectiescherm van Kodak, dat zichzelf oprolt in een grote doos. De zelden voorkomende groepen of tenvoetenuitjes dan maar in hemelsnaam tegen de gordijnen nemen.

De camera was een Kodak-View met een balsluiter, en dat betekende altijd bewogen opnamen bij kinderen. Later kregen we de electroflash, die geregeld scherpe opnamen gaf, maar een scherptediepte die nergens op leek.

De vergroter zat, losgemaakt van zijn stang, aan het deksel van een kist. Dit deksel werd in de donkerekamer op de gestelde hoogte vastgespijkerd. De rest van de kist er onder: vergrotingsbord. Als er nu een goed gevuld quarterplate negatief in ging (ongeveer 9 x 12), was de vergroting precies 30 x 40. Voor kleinere afdrukken zette je een paar dozen op de kist.

Dan een kist met papier en een kist filmen. Je kunt niet een winkel binnen lopen om voorraad aan te vullen. Een kist met kleurenmateriaal, dus verf, kwasten, watten (zeer veel), ivoorcarton, enz.

Een kist met afgrijselijke lijsten, die er als „hot-cakes" in gingen en een kist met tientallen meters rode en groene gordijnstof.

Dit was het wel zo ongeveer. In de trailer opvouwbare stoelen en tafels, kampeergerei en jachtspullen.

Deze foto's zijn gewoon opium voor de vrouwen hier. Zij kunnen het niet laten, ze moeten er een hebben. Met een natte vinger zijn zij te lijmen en thuis hebben ze al een heel stapeltje van die dingen liggen. Ze willen altijd op een populaire filmster lijken. De Aussies zijn daarmee wel zo ongelooflijk dom, dat ik iedere keer weer met stomheid geslagen werd. Geen wonder dat zij iedere keer opnieuw op te lichten zijn. Ik merkte hier ook weer dat de „Dutchies" zeer populair zijn, alhoewel ze ons allemaal raar vinden.

Maar de Hollander heeft een goede naam. Waarom weet ik ook niet; de meesten hebben er nog nooit een ontmoet en ze hebben geen flauw idee waar Holland ligt. Sommigen denken in China of Zuid-Amerika, maar de tulpen en klompen staan in ons wapen. Vertel ze niet dat je nog nooit op klompen gelopen hebt, want dan word je niet geloold en is het slecht zaken doen.

Queen Juliana is net zo populair als Doris Day.

Deze populariteit vonden de Noren maar matig. En de matte uitdrukking: „Norway..... Oh, dat zijn sardientjes" maakte ze altijd kriegel.

.....zeer fraaie kustlijn.....

.....kangaroos.....

Mij noemden ze (niet ten onrechte) the Flying Dutchman.

Handelsreizigers kwamen graag even binnenwippen en wij zagen ze graag komen. Dit is zeer belangrijk: „Waar kom je vandaan, waar ga je naar toe (dat ging dan met de vinger op de kaart); daar is geld, daar is het slecht (volgen de redenen). Daar zit een andere traveling photographer". Dit land is zo onmetelijk groot.

We ontmoetten ook reizende artisten. De „shows" die ze gaven waren zo erbarmelijk, dat je voortdurend meende te weten dat nu de rotte tomaten kwamen. De leukste ontmoeting was die met een helderziende en hypnotiseur.

Hij ontzenuwde elk wantrouwen met de aankondiging aan elk begin van zijn voorstelling, dat hij £ 500 zou betalen aan een ieder die hem en het publiek kon wijzen op oplichterij. Door een toevalligheid kwamen we achter zijn trucs en wij dreigden hem te ontmaskeren, wat we overigens tot zijn grote opluchting niet deden.

Hij ging zelfs zover, dat hij over de reclameradiozender in Tamworth mensen ging hypnotiseren, die naar dit programma luisterden. En hij raadde de autobestuurders langs de weg aan, hun radio af te zetten óf hun motor, daar zij anders gehypnotiseerd zouden raken en ongelukken maken. Een ware artist dus.

Zo'n leven als traveling photographer lijkt nu heel romantisch, als U dit leest. Maar het welslagen van zo'n reizende studio hangt van twee dingen af: beestachtig zwoegen en een prima teamgeest. Als daaraan ook maar iets hapert is de zaak reddeloos verloren. Niemand moet denken dat hij harder werkt dan een ander. We verdienden dan ook allemaal evenveel.

Tric doet dit nu al vijf jaar en zit nog steeds diep in de schulden. De kosten van aanschaffing zijn enorm hoog, en je komt er haast niet af door de enorme slijtage van het materiaal. En dan de grote verliespost als je een „slechte stad" hebt gehad.

Wat zeker 2 à 3 weken duurt eer we daar achter komen. De verdiensten in die tijd wegen niet op tegen de kosten van de tocht er naar toe. En dan ten slotte de moordende concurrentie van de grote Peter Fox in Melbourne, die ongeveer honderd van deze teams heeft rijden en daarmee de country letterlijk plat graast.

Dat zijn zo ongeveer de wederwaardigheden in dit „land of opportunity and sunshine" (de regen klettert tegen m'n raam, en over het eerste praat ik liever niet).

TOP MARKS

BOEKBESPREKING

O. R. Croy — *The complete art of printing and enlarging* — 251 blz. 16½ x 23½ cm, geill., uitgave The Focal Press, Londen 1950. Prijs 18/6.

Dit boek bevat een vrijwel volledige behandeling der vergrotings-techniek, beginnend met de bekende informaties over apparatuur en techniek, maar daarna bouwt het uit naar de verschillende extra mogelijkheden, die de ervaren werker soms hanteert voor bepaalde effecten. Het boek is op deze punten zeer uitvoerig, geeft betrouwbare voorlichting en illustreert alles met zeer goede voorbeelden. Het bepaalt zich niet tot doordrukken en tegenhouden naast onthoeken, maar vertelt van uitrekken, samendrukken, toonscheiding, structuureffecten, vignetteren, combineren, optekenen, montage, foto's op metalen en lichtgevende lagen, enz.

Wij achten dit een uitstekend studieboek voor allen, die een goede vergroting kunnen maken en de verdere kneepjes goed onder de knie willen krijgen.

D. H.

Dr. A. van Schendel — *Oog in oog met meesterwerken der Hollandse schilderkunst* — 100 blz. 24½ x 31½ cm plantwerk. 24 blz. inleidende tekst en index op de afbeeldingen. Uitgave J. M. Meulenhoff, Amsterdam. Prijs gebonden *f* 17.50.

Men hoort ons niet vaak de raad geven musea te bezoeken of schilderijen te bestuderen, om de eenvoudige reden dat slechts de sterken zich tot een studie kunnen bepalen en dan niet beïnvloed raken door een bepaalde stijl met de ietwat hulpeloze nasleep van dien: een misbegrip dat de fotografie geen eigen stijl zou hebben en slechts tot een surrogaat der schilderkunst zou kunnen „dienen". Dit neemt niet weg dat men, mits met deze overweging op de achtergrond, en dus inziend dat het niet aangaat anderen — in slechter vormgeving — te imiteren, een breed rijk van schoonheid in vorm, kleur en gedachte voor zich open ziet liggen, áls men zich eenmaal gaat verdiepen in wat onze Hollandse schilders ons geschonken hebben.

Dit boek mag daarbij zeker gelden als een uitstekende gids, niet zozeer om de totalen, de gehelen der schilderijen, die men waarschijnlijk reeds eerder in reproductie of in natura te zien kreeg, maar juist omdat men hier fragmenten van die schilderijen voor zich ziet, juist in hun fragment zo boeiend en fraai. Zo leert men het schilderij opnieuw waarderen, zo leert men het opnieuw zien: het oog van de reproducerende camera haalt een vormschoonheid en een gaafheid van voordracht voor de dag, minstens even karakteristiek voor de kunstenaar en even groots van kunnen als het gehele schilderij. Laat men zó van het schilderij genieten: als schilderij.

D. H.

Naar de Tropen, uitgave Douwe Egberts N.V., Joure, met kleurenfoto's van Wim Berssenbrugge en Mr A. Hustinx, aangevuld met fotomateriaal van de Stoomvaart Mij. „Nederland" en de Holland Africa-lijn, tekst van W. G. N. de Keizer.

Het instituut van goede albums met voortreffelijke tekst, waarvoor men gekleurde plaatjes en platen kan verzamelen en aldus het album illustreren, is op zichzelf zeker niet nieuw. Iets anders is evenwel, dat ook op dit gebied de kleurenfoto zijn weg heeft gevonden en dat thans door de firma Douwe Egberts N.V. de kleurenfoto in zijn typisch-documentaire vorm wordt gebruikt om haar albums („Naar de Tropen" sluit aan op „Kleurenvlucht") te verluchten. Aan ons de taak, de kwaliteit dezer foto's te beoordelen. Zij zijn vermenigvuldigd in een goede vierkleurenboekdruk, wat brillant van toon hier en daar, maar daardoor juist van het soort dat „men" gaarne wil. Bont zijn deze foto's echter niet, zij behouden die bepaalde soberheid van kleurstelling, die getuigt van goede smaak en gevoel voor kleurcompositie.

De platen zijn veelal van groot formaat en zij hebben een niet te onderschatten instructieve waarde voor de jeugd, die hier zuiver documentair een goede indruk krijgt van de kleurrijkheid van het nabije en verre oosten.

D. H.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Missel" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

ER WAS EENS.....

Er was eens een directeur van een grote handelsonderneming die sollicitanten had opgeroepen voor de functie van boekhouder. Bij het persoonlijk onderhoud dat hij met ieder der sollicitanten had, stelde hij ook enkele schijnbaar onbelangrijke vragen. Ik wil niet zeggen, dat dit plaats vond in de tijd „voor Christus", maar wel in een periode, dat het psycho-technisch onderzoek nog niet bestond en zo'n directeur aangewezen was op mensenkennis, een gave die ook in onze moderne tijd nog van grote betekenis is en vaak nog boven een psycho-technische test te verkiezen. Noem het een „feeling", zoals een diagnose feitelijk niet meer is dan een raden met wetenschappelijke ondergrond. Ik meen dat het Marshall was, die Eisenhower uitkoos als de man aan wie hij het opperbevel van de Europese strijdkrachten durfde toevertrouwen. Eisenhower, een man met zo goed als geen troependienstervaring. De practijk heeft bewezen dat Marshall mensenkennis bezat en Eisenhower niet aan een psycho-technische test onderwierp.

Welnu, de bovengenoemde directeur stelde o.a. deze simpele, misschien door velen als kinderachtig gekwalificeerde vraag: „Wanneer maakt U van radeergummi gebruik?" En alleen op één na gaven allen het stereotype en voor de hand liggend antwoord: „Om een gemaakte fout in een berekening te herstellen".

Alleen die ene had de moed te antwoorden of was pienter genoeg om de strikvraag te doorzien: „Ik maak nooit van een radeergummi gebruik", met andere woorden hiermede te kennen gevend: „Ik vergis me nooit".

Tot zover het verhaal. Maar als tekenleraar is mij dat verhaaltje vaak te binnen geschoten, als ik mijn leerlingen bij het lijntekenen zag ploeteren om verkeerd getrokken inktlijnen uit te raderen. En dan kwam de verzuchting bij mij boven: „Bestond er maar geen radeergummi, wat zouden zij minder nonchalant, oneindig méér op hun qui-vive zijn, als zij wisten, dat uitvegen tot de onmogelijkheden behoorde".

Het bovenstaande schoot mij ook te binnen, toen ik bij het schrijven van deze bijdrage weer een aantal foto's de revue liet passeren en met L-vormige stukjes wit carton aan het bedekken ging. „Iedere overdaad schaadt de mens" en ik vraag me af of ook de fotograaf niet meer op zijn tellen zou passen, wanneer hij bij voorbaat wist, dat een eenmaal op het negatief vastgelegde compositie niet meer te veranderen was.

Fotograferen wij bij de zwart-wit-opname niet vaak maar al te lukraak, omdat wij van te voren weten bij de vergroting er alleen datgene uit te kunnen halen wat compositioneel verantwoord is. In dat opzicht heeft de kleuren-diawerker minder gelegenheid achteraf te gaan snijden en moet hij dientengevolge reeds bij de opname meer aandacht aan zijn compositie schenken. En vroeger, toen wij alleen afdrukken konden maken, en vergrotingen tot de uitzonderingen behoorden, stonden wij er net zo voor.

De les die wij uit een en ander kunnen trekken, is deze: Laat het afsnijden *uitzondering blijven* en *geen regel worden*. Het omgekeerde komt helaas maar al te vaak voor, het is bij het becritiseren van een foto soms automatische handeling geworden om te gaan snijden; dan ben ik wel eens blij die automatische handeling achterwege te kunnen laten óf omdat, hoe men ook snijdt, een verbetering toch tot de onmogelijkheden behoort, óf dat de compositie zo goed is, dat afsnijden niet nodig is.

Een dezer dagen werden mij door een A.A.F.V.-lid enkele foto's getoond, die hij toevallig op de kop had getikt; foto's, die indertijd illustratiemateriaal waren geweest voor een Duitse uitgave, getiteld: „Das Kind in Freud und Leid". De uitgave dateert van 1879. Realiseert U zich vooral, dat er sindsdien 75 — zegge drie en zeventig — jaar verlopen zijn. Een Chinees spreekwoord zegt: „Een uitbeelding is duizend woorden waard". Daarom toon ik U een tweetal er van: „Lustige Brautfahrt" en „Das Kind und die Obsthändlerin". Ik zou er verder het zwijgen toe kunnen doen, maar hoeveel woorden zouden er voor nodig zijn om U zonder die afbeeldingen te kunnen laten genieten (of glimlachen of schateren) van de levenswijze en aesthetische inzichten van onze voorouders. Het behoort zelfs niet tot de onmogelijkheden, dat de afgebeelde kinderen thans nog in leven zijn. Wat moet er in de geest van zo'n 80-jarige omgaan, hoeveel herinneringen zullen er naar boven komen, wanneer hij zijn jeugd met de moderne tijd vergelijkt? Opvallend voor ons is het in die tijd zo geliefkoosde ovaalformaat, wat wij, in zekere zin terecht, tegenwoordig verfoeien, maar waarover ik mij in het geheel niet zou verwonderen, als het plotseling weer in de mode kwam. Er is méér wat mij opvalt, nl. de kostbaarheid der uitgave. Het zijn alle originele *kooldrukken*. Het edelprocédé, door de huidige generatie miskend, omdat het procédé wegens zijn kostbaarheid onbetaalbaar is en om die reden niet meer beoefend wordt. „Onbekend maakt onbemind" en „de druiven zijn te zuur omdat ze te hoog hangen". Om de betekenis van dit procédé te begrijpen en er voor in bewondering te komen, moet U de originelen zien. De reproductie zal slechts een flauwe weerspiegeling zijn van de werkelijkheid. Het cartondikke opzetpapier is in de loop der jaren door vocht, enz. verweerd, bruine en gele plekken, maar de kooldruk zelf is nog zo gaaf, zo blank en zo prachtig van gradatie, alsof hij gisteren is afgedrukt. Wat zou een uitgave met originele kooldrukken in onze tijd moeten kosten? Ga deze afbeeldingen eens rustig analyseren. Lach gerust maar eens bij „Lustige Brautfahrt" over het zielige snuitje en de theatrale houding van het bruidje met de rozenparapluie boven haar hoofd, met de bruidegom gezeten in de bruidskoets, de postillon (d'amour?) met zijn stokpaard en hoorn tegen een prullemand, het bruidsmeisje rechts met een pop op haar schoot en een petroleumlamp boven haar hoofd, twee poppen in het wagentje en één pop links op de grond vóór de postillon. Om niet te spreken van de verdere entourage, gedeeltelijk in natura, gedeeltelijk als geschilderde achtergrond. Ik kan mij nog indenken, dat kinderen van onze tijd „trouwpartij" willen spelen; zij zullen het anders doen, met andere attributen, maar toch kan het psychologisch bekeken nog kinderlijk zijn. „Lustige Brautfahrt" is geënsceneerd, m.i. zeker niet door de kinderen, maar door de volwassen fotograaf. Daarom is het niet echt, is het zielig, sentimenteel, maar het geeft juist daarom een beeld van de geest van die tijd en is uit historisch en psychologisch oogpunt belangrijk.

Het zou me niet verwonderen als de vele kinderpoppen nog bedoeld zijn als het symbool van de vruchtbaarheid van het huwelijk!
Gelukkig dat mij deze foto niet is voorgelegd om te snijden. Zoudt U het kunnen? Ik niet.
De bespiegeling over „Das Kind und die Obsthändlerin" laat ik aan U over.
Het is niet eenvoudig, wanneer men getracht heeft zich in te denken in de geest van een vroeger tijdperk, plotseling terug te keren tot het heden. Alle waarden in het leven zijn betrekkelijk en vaak afhankelijk van de tegenstellingen. Wanneer een betrekkelijk middelmatige foto beoordeeld moet worden in het kader van een collectie van weinig of geen waarde, zal zij stukken hoger gewaardeerd worden dan wanneer dezelfde foto zich bevindt in een collectie van hoger gehalte.
Wanneer ik dus nu overspring van 1879 naar 1952, dan zal het gros van de tegenwoordige composities verhoudingsgewijze een goed figuur maken. Maar laten wij 1879 uit ons geheugen verbannen en met beide benen in 1952 gaan staan.
Beginnen wij dus „Washing-Lubrication" eens te vergelijken met „Loom weer op de plas". Ik geloof niet dat het moeilijk zal zijn bij een eerste oogopslag een keuze te doen. „Loom weer op de plas" zal met de crepulm gaan strijken. Toen ik „Washing-Lubrication" (de foto had geen titel. Ze had kunnen luiden „Gespannen aandacht") voor het eerst onder ogen kreeg, viel mij dadelijk als storend element de overwegend horizontale lijnwerking op, evenals de onscherpte en veel te lichte toonwaarde van de mannenfiguur (de vader?). Mede als gevolg van de donkere haardos zou een zwart costuum uit artistiek en compositioneel oogpunt verre te verkiezen zijn geweest, ook reeds omdat nu de zwarte haardos van de vader en het zwarte broekje van de jongen te dicht in elkaars nabijheid zijn. Een goede compositie eist nu eenmaal een harmonische verdeling van donkere, lichte en grijze toonwaarden over de gehele beeldoppervlakte. De waarde van een foto wordt nu eenmaal bepaald enerzijds door wat er op staat, anderzijds door wat er in zit. Beide factoren hebben stem in het kapittel bij de beoordeling. Een leek, die niet op de hoogte is, zijnde zelf geen fotograaf, van de technische moeilijkheden die overwonnen moeten worden of overwonnen zijn, is dus slechts ten dele tot oordelen bevoegd. Zo ook een psycholoog, voor wie het aesthetisch element slechts bijzaak kan zijn. De beoordelaar moet dus zowel vanuit artistiek, technisch als psychologisch gezichtspunt berekend zijn voor een uiteindelijk oordeel. Uitgaande van deze drie factoren schiet deze foto dus tekort uit technisch oogpunt (onscherpte van de voorgrond), uit artistiek oogpunt (overwegende horizontale lijnwerking en minder juiste verdeling van de toonwaarden), terwijl daarentegen de intense aandacht van het kind voor zijn speelgoed (van wie is het speelgoed, van de vader of van het kind?) uit psychologisch oogpunt uitstekend is.

Das Kind und die Obsthandlerin — 1879

Lustige Brautfahrt — 1879

Knaleffecten op fotografisch gebied zijn maar zelden toevalstreffers. In de meeste gevallen zijn zij het resultaat van enorm doorzettingsvermogen om het allerbeste te verkrijgen. Wanneer men op een tentoonstelling getroffen wordt door een in het oog vallende brillance en grote verscheidenheid van toonwaarden bij een foto, dan realiseert men zich zelden, dat deze vergroting misschien het vierde exemplaar is, terwijl de drie vorige als niet onberispelijk door de fotograaf afgekeurd werden. Het zou daarom de overweging waard zijn dit gegeven te herhalen met inachtneming van het vermijden der aangehaalde tekortkomingen. Dat de mogelijkheid blijft bestaan, dat dan het psychologisch element, nl. de intense aandacht, misschien niet bereikt zou worden, is vanzelfsprekend. Maar als eenmaal de juiste lijnwerking en toonwaarden bepaald zijn, dan loont het de moeite desnoods vier maal dezelfde opname te maken en als dan ten slotte bij één van die vier de juiste spanning in het kindergezicht getroffen

Loom weer op de plas A. H. te A.

bekoring ligt. Onze bruisende, enervernde tijd is de bezem die onze rust verstoort, een rust zo nodig om zich te kunnen verdiepen in en vreugde te kunnen beleven aan een dood voorwerp. Men moet eigenlijk met zijn tijd geen raad weten — en wie kan zich in onze tijd luxe veroorloven? — om de bekoring er van te ondergaan. Rust en tijd zijn hiervoor noodzakelijk, in tegenstelling met de reportagefotograaf die bij wijze van spreken zenuwloos moet zijn om fotografische levensmomenten te vereeuwigen. Iedere amateur-fotograaf maakt in zijn hobby-periode „ups and downs" mede. Er zullen tijden van teleurstellingen en tegenslag zijn, die hem er toe kunnen brengen zijn camera — nu wel niet in een hoek te gooien — maar haar toch wel diep verborgen in een kast op te bergen, als het ware omdat hij de grijnslach van het objectief over zijn mislukkingen niet kan verdragen. Maar wanneer hij dan na verloop van tijd zijn tegenzin (alsof de camera het kan helpen!) weer te boven is gekomen, dan ziet hij in het objectief die grijnslach niet meer, veel meer een smekende blik: „'t Was toch mijn schuld niet, laten we weer vrienden worden". Dan is het leed geleden en wanneer men dan weer eens een succesje behaalt, is de up-periode weer aangebroken. Er moet toch wel een magische kracht van de fotografie uitgaan, dat er op de wereld miljoenen amateurs zijn die haar tot hobby hebben uitverkoren. Onbewust schijnt dat lichtwonder toch wel een enorme aantrekkingskracht uit te oefenen. De visuele herinnering aan wat voorbij is en nooit terugkomt voor de amateur die niet anders doet dan de sluiter laten werken en de rest aan de vakman overlaat; de grote bekoring en voldoening van de amateur, die zowel in negatief als in positief alles in eigen hand houdt.

zou zijn, dan zijn de drie andere opnamen niet tevergeefs geweest. Hoe groter de inspanning, des te groter de voldoening. Vallen en opstaan moet nu eenmaal het devies zijn voor de fotograaf, die aan de top wil komen te staan.

Waarom heb ik nu „Washing-Lubrication" en „Loom weer op de plas" tegenover elkaar gesteld? De oppervlakkige beschouwer zal wellicht bij vergelijking en na lezing van mijn bezwaar „overwegend horizontale lijnwerking" in de verleiding komen, nu ik „Loom weer op de plas" de erepalm van beide heb toegekend, uit te roepen: „Maar bij „Loom weer op de plas" constateer ik toch evenzeer een overwegend horizontale lijnwerking". Accoord! Want wanneer deze opmerking bij U naar boven is gekomen, dan heb ik mijn doel bereikt. Enerzijds is het een bewijs dat men zich nimmer aan vastgestelde normen of compositiewetten kan of behoeft te houden, anderzijds omdat het vaak zeer geringe nuances zijn, die de doorslag geven. Hier hebben de beide kinderlichamen ook een overwegend horizontale lijnwerking, maar de sierlijke curve en de juiste plaatsing in het beeldvlak, laat het dan een geringe nuance zijn, zijn zo juist getroffen — in dat geval natuurlijk een toevalstreffer — dat wij hier te doen hebben met een uitzondering op de regel.

En als ik deze foto dan toch nog even een heel klein „kraakje" mag geven, dan is het dit: de expressie van het jongensgezicht is niet loom en de guitige uitdrukking doet het vermoeden rijzen, dat hij wist, dat de opnening gemaakt werd. Het ligt aan ons zelf, of we dat op de koop toe willen nemen.

Een geheel ander terrein betreed ik ter afwisseling met „*het petroleumstof*". Een keukeninterieur, een stilleven. Bij de stillevenfotografie is het de actieve compositie, die een voornaam rol speelt en kunnen de eisen wat indeling, verlichting, groepering en keuze der dode voorwerpen betreft, hoog gesteld worden. Men heeft al deze factoren in eigen hand. Schijnbaar dus doodeenvoudig; in werkelijkheid, misschien juist door die vrijheid, uiterst moeilijk. Het nuchter karakter van ons volk, zijn beschouwende aard, maken het bij uitstek geschikt zich aan dergelijke onderwerpen te wagen. Het is de eenvoud van het schone of zoals U wilt, het schone van de eenvoud, waarin het geheim der

Washing Lubrication F. E. te 's G.

Ik kan mij zo levendig de voldoening indenken van de fotograaf van het petroleumstel, waarvan ik aanneem (aanvoel) dat hij tot de laatste categorie behoort. De vreugde dit als uiteindelijk resultaat te hebben bereikt, moet — het kan niet anders — groot zijn en de uren en de energie er aan besteed, moeten mooie uren zijn geweest. Begrijpt U, lezer, wanneer ik dit alles overdenk, dat ik mij soms bezwaard gevoel te gaan critiseren? Ik troost mij echter met de gedachte, dat de inzender om critiek vraagt door de toezending der foto en dat hij wellicht van de opmerkingen profijt kan trekken.

De voornaamste te overwinnen moeilijkheid was bij deze opname het contrast te overbruggen van het lichtschijnsel en de omgeving. Het menselijk oog is hiertoe in staat, de camera ook, doch het lichtgevoelig materiaal slechts betrekkelijk. Of de lichtpartij is duizendvoudig overbelicht, óf de omgeving in gelijke mate onderbelicht. Hiertussen moet een compromis worden gesloten. De maker kan, de zwaarte van de opgave in aanmerking nemend, tevreden zijn, want zelfs de pootjes van het stel op het origineel zijn tegen het donkere blad nog te onderscheiden. Hij beheerst de vergrotingstechniek, want het hoogste licht is zuiver wit, de donkerste schaduwen bij zwart af en de grijzen mogen er ook zijn. Alleen is er een teveel aan hoogste licht, waardoor de concentratie verzwakt. Het stel staat voor een venster. Ik zou dit venster afgedekt hebben met een stuk strobord. De zware gaspijpen vragen iets te veel aandacht. Ze waren er echter en moesten aanvaard worden, zij het ook, dat die partij iets doorgedrukt had kunnen worden. Het te veel aan licht kan verminderd worden, wanneer zoals de tweede afbeelding aangeeft, een gedeelte van boven en van rechts wordt opgeofferd. We bereiken hiermede: 1) dat het storende venster en een gedeelte van de gaspijpen geëlimineerd worden; 2) het teveel aan licht boven het cirkelvormig kijkgaatje verdwijnt. Twee voordelen dus, waar tegenover staat, dat een gedeelte van het lucifersdoosje opgeofferd wordt en bovendien de niet juiste plaatsing van dat doosje nog meer in het oog valt dan bij de oorspronkelijke compositie. Waar het doosje thuis hoort, ligt voor de hand, nl. in de rechterbenedenhoek, waardoor het teveel aan voorgrond de nodige vulling krijgt. Wij krijgen dan de werking van de blikrichting: van de rechter benedenhoek schuins links naar boven tot de cirkelvormige opening van het deksel en via de opening schuins rechts naar boven naar het cirkelvormige kijkgaatje.

Zo moeilijk als mijn advies voor „Washing-Lubrication", nl. de opneming te herhalen, is op te volgen, zo eenvoudig en met kans op succes is een herhaling van deze opname te verwezenlijken.

Van een geheel ander karakter is weer de „*Asphaltwals*". De foto verkreeg indertijd in de Juniorklasse bij een wedstrijd van „FOTO" een 3e en m.i. zeer verdiende prijs. Ze zou zelfs in een Seniorklasse geen slecht figuur hebben geslagen. Zo rustig en kalm als men bij een stilleven te werk kan gaan, zo enerverend werkt een opname als deze.

Camera's zijn precisie-apparaten. Ze kunnen een lust voor de ogen zijn wat het uiterlijk betreft en als de kenner dan bovendien in staat is te beoordelen dat het objectief 1e klas is en de naam van de firma een waarborg, dat niet alleen het uiterlijk fraai is, maar ook de werking 18-karaats, dan kan ik mij voorstellen dat een fotograaf er voor terugdeinst een dergelijk kostbaar instrument bij een stromende regen te gebruiken. Ik ken zelfs fotografen, die zich de luxe kunnen veroorloven kostbare camera's te bezitten, die zij eigenlijk nooit gebruiken en zich hoofdzakelijk hebben aangeschaft om zich te verlustigen op het gezicht er van. Liefde voor de instrumenten waarmee men moet werken, is nog geen waarborg dat men iets prestreert, maar met vrij grote zekerheid kan men aannemen, dat de ware vakman liefde voor zijn instrumentarium heeft. Goethe heeft niet voor niets gezegd: „Wer gut zu wirken denkt, muss auf das beste Werkzeug halten". Deze foto werd bij stromende regen gemaakt en men behoeft maar naar de weerspiegeling van de huizen rechts te kijken om er zeker van te zijn dat het geen droog weer is geweest.

Deze foto is een bewijs, dat zon niet altijd absolute noodzaak is om een goede foto te maken. In de regel is zij een factor die het resultaat ten goede komt, maar wie bij een grauwe lucht en stromende regen deze contrasten en deze toonwaarden weet te bereiken, verdient een dubbele pluim op zijn hoed. Een stromende regen beïnvloedt wel degelijk een aandachtig rustig bekijken van het geval, zoals dit ook vaak voorkomt bij 10 graden vorst en nagenoeg bevroren vingers.

Besnoeid: meer concentratie — *J. v. S. te U.*

J. v. Welzen, Den Haag
Foto van de maand

Niettegenstaande alle grauwheid is hier toch lichtkracht bereikt. Technisch is de foto onberispelijk en compositioneel en technisch bovendien zeer te waarderen.
Kijk naar het dekkleed met bezem op de voorgrond links beneden. Laat het toeval zijn (een mens moet toch ook een beetje geluk hebben), maar hoe prachtig wijst de „T"-vormige lijn van bezemsteel en bezem als een wegwijzer precies naar het hoofdmotief, dat op de juiste plaats en in de juiste richting staat! De wals zal naar links optrekken en hoe prachtig zijn de twee wazige werklieden die het asphalt gereed maken om door de wals geëffend te worden. De machinist daarentegen in zijn machine, krachtig en fors. Niemand waagt zich op straat, maar dit werk moet voortgang vinden, alle regen ten spijt. Een grauwe toonloze lucht, waar zelfs een wolkenpartij storend zou hebben gewerkt. Nog even kwam de gedachte bij mij op de bovenzijde tot en met de electrische lamp af te snijden om de eentonigheid van de lucht te verminderen, ik kom hiervan terug en aanvaard de compositie zoals zij is ingezonden. Als technische gegevens zijn vermeld: Rolleiflex F ; 8—1/50 sec, HP 3, „Oranjelaan — Den Haag". Ik zou nog liever de naam van de maker weten om hem te complimenteren, hetgeen ik dan bij deze doe. In gedachten stel ik mij deze compositie op 50 x 60 voor. Het zou een monumentaal beeld zijn. Het kan haast niet anders of na deze leftuiting kies ik dit beeld als „foto van de maand" en al zal de materiële beloning in verhouding gering zijn, ik geloof dat de onderstreping door mijn woorden van de indertijd toegekende 3e prijs-klasse Juniores de maker evenzeer welkom zal zijn.

J. J. HENS

DE N.F.K. IN HET GOUD: 50 JAAR

Op 18 en 19 Oktober viert de N.F.K. zijn 50-jarig bestaan met een feestelijk en cultureel week-end in „De Tempel" te Overschie, waarbij men — zeer verstandig — begint met feestvieren en feestdineren en niet van plan is tevoren al af te spreken hoe laat het worden mag. De Zondag is gereserveerd voor bespreking der ingezonden reportages, het uitreiken van de wisselbeker, twee korte experimentele films van Bern. van Gils en een film van Hans Richter. Daarna mogen de monden weer los voor de discussie.
Wij volstaan hier voorlopig met een prentje van de buitenkant van het cultureel centrum „De Tempel", en hopen nog een verhaal te kunnen navertellen van wat er binnen de muren ging geschieden.
De N.F.K. geeft aan deze herdenking een uitgesproken intiem karakter, en treedt dus niet breed naar buiten uit met dit gebeuren. Het is om deze zelfde reden, dat wij ook dit bericht sober houden, hetgeen nog niet betekent dat wij ook elk commentaar over het leven en streven achterwege laten. Wij mogen ons — die allen de fotografie zo zeer zijn toegedaan — gelukkig achten, in ons land een N.F.K. rijk te zijn, die zich niet alleen een select karakter aangemeten heeft, doch zich daarnaar ook gedraagt, die zich uit behoefte verdiept in de problemen van fotografische vormgeving en gedachte-uiting, die zich inspant om in positieve zin de fotografie op een verantwoord peil te brengen en te houden. Dit betekent voor zeer velen, die menen elk contact met de N.F.K. te missen, meer dan zij zelve beseffen. Dergelijke invloeden werken diep door en zijn in die zin zeker baanbrekend. Laten wij ons dit realiseren, en het op prijs stellen dat er een groep jongeren is, die zich ernstig inspant om voor zichzelve én voor anderen tot klaarheid te komen.

„CONTACT-NIEUWS" OP SMALFILM-GEBIED

Op het terrein van de smalfilm-verhuur (een heel apart gebied!) komen zo langzamerhand de speciale vakmensen. En tot die vakmensen behoren ongetwijfeld de heer en mevrouw Hartsuyker, die aan de Herengracht in Amsterdam een verhuurkantoor bezitten dat „Contact-Film" heet.

Bij een goed verhuurkantoor gaat de band tussen huurder en verhuurder al gauw over in een wat meer vriendschappelijke, en daar aan de Herengracht is dat zéker het geval. En ter versterking van die band wordt nu regelmatig het „Contact-Nieuws" rondgestuurd: een gestencild blad dat véél wetenswaardigs geeft. Allereerst uiteraard over de films die men via dit kantoor huren kan, maar voorts worden uit eigen practijk wenken gegeven over het verzorgen van voorstellingen en het behandelen van films. Wie weet hoe er op dit gebied nog steeds geprutst en geknoeid wordt, zal elke poging om daar verbetering in te brengen, deugd doen.

„De man met het grijze haar" noemt de heer Hartsuyker zich zelf; en dat vroegtijdig ouderdomsverschijnsel wordt dan geweten aan de meer-dan-erbarmelijke manier waarop sommigen nog met films omspringen. Sommigen! Maar een kostbare geluidsfilm hoeft maar één maal een onpleziergie behandeling te ondergaan, om voor het leven mismaakt te zijn.

Toch, ondanks de zorgen en de grijzende slapen, gaat de heer Hartsuyker vóórt met zijn werk. En brengt ons een pracht-collectie 16 mm geluidsfilms. Onder de speelfilms die men al enige tijd bezit, vinden we wéér: *het Alibi*, met Erich von Stroheim en Louis Jouvet; onder de nieuwe aanwinsten noteerden we met plezier: de Italiaanse culturele film „Apoculyps"; en de jeugdfilm van Filca: „Kees, de Zoon van de Stroper".

Ook in de collectie van korte films zijn er vele van waarde. Maar U vindt ze zelf wel, als U de lijst hebt aangevraagd en ontvangen. (Mochten andere verhuurders ons nu willen schrijven: waarom wij niet, laat hen dit dan doen mét wat zij aan nieuws kunnen brengen.)

•

De N.V. Odin te Nijmegen verstrekt gegevens over het toepassen van Genochrome in kleurontwikkelaars, nl. voor Anscocolor, Ektachrome en Ansco Printon.

Ook verschenen er aanvullende gegevens over ontwikkeltijden met Promicrol, die wij — daar ook de eerste werden gepubliceerd — hieronder laten volgen.

Promicrol Ontwikkeltijden bij 20 °C

Fabrikaat	Emulsie	Type	Ontwikkeltijd in min met betr. gamma		
			0.6	0.7	0.8
Adox	Pan 32°	Rolf.	9	11	13
	Pan 30°	Rolf.	9	11	13
	Pan 28°	35 mm	5½	7½	10
	Pan 32°	35 mm	7	9	11½
	Pan 24°	35 mm	5	7	9
Bauchet	Hyperpan S.R.	Rolf.	7	9	11½
Crumiere	Aviapan	Rolf.	10½	12½	14½
Gevaert	Gevapan	Rolf.	6	8¼	10½
	Gevapan	35 mm	7¾	10	12½
Hauff	Pancola Super	Rolf.	7¾	10	12½
	Pancola	Rolf.	6½	8¾	11
	Ulcroma	Rolf.	8½	11	13
	Pancola Super	35 mm	5	7	9
	Panc. Granex	35 mm	5	5½	7½
Kodak	Verichrome	Rolf.	10	12	14
	Panatomic X	Rolf.	10½	13	15
	Panatomic X	35 mm	8½	11	13
Perutz	Perpantic	Rolf.	5¼	7½	9¾
	Peromnia	Rolf.	4¼	6½	8½
	Perpantic	35 mm	5¼	7½	9¾
	Peromnia	35 mm	5¼	7½	9¾
	Pergrano	35 mm	5	5½	7½

28 OCTOBER

is weer de sluitingsdag voor de inzending van foto's voor onze 2 maandelijkse FOTO-wedstrijd, die zoals gewoonlijk de inzender vrij laat in de keuze van het onderwerp.

Wilt U deze datum vooral aanhouden? De nu eenmaal noodzakelijke administratie, jurering en verslag maken vergen nu eenmaal hun tijd, zodat wat na die datum komt onherroepelijk moet blijven liggen voor de volgende wedstrijd.

Krijgen wij prima prenten te zien uit de oogst van deze zomer, en hopelijk alsnog mooie herfst? En dan niet te vergeten Uw collectie vacantie-foto's, waar natuurlijk pracht-foto's tussen zitten.

NIEUWS INZAKE DE 1-MINUUT-CAMERA

In U.S.A. wordt een speciaal model van de bekende 1-minuut-camera van Land thans in gebruik genomen bij de diensten voor de burgerbescherming in oorlogstijd. Men kan immers via de gevoelige laag vaststellen, in hoeverre een bepaalde omgeving radio-actief is.....

Men meldt verder dat de kleurenfilm voor deze camera op komst is. Dat lijkt erg wonderlijk; maar de hele zaak heeft nogal wonderlijke kanten. Wij houden niet erg van het idee; maar we hebben wat proeven met de camera genomen en hebben er een zekere sensatie van ondergaan. Dus: wat zal de toekomst nog brengen voor die éne minuut.

Statistiek. Verenigde Staten. Huishoudelijk comfort: Fotocamera's 70 pct. een bad 75 pct. een ijskast 80 pct.

Fortschritt und Leistung is de titel van een onlangs verschenen tijdschrift van bescheiden formaat, doch verzorgd karakter, dat alle fotohandelaren en vakfotografen bereikt. Het eerste nummer toont en bespreekt foto's van Richard Gerling, Erich Angenendt, Liselotte Strelow, Paul Filipp, Fried Maximilian en Hubs Flöter. Alles dus portretfotografie, maar dan in zijn zeer verschillende aspecten. De tekst, hoewel hier en daar kort, is interessant waar deze mensen over zichzelf vertellen.

Wij willen nog even herinneren aan de 14e Nationale Kerstsalon (Bondssalon), die wederom in Arti et Amicitiae te Amsterdam gehouden zal worden van 19 December tot en met 1 Januari. Er kunnen ook kleurendia's worden ingezonden. Men kan (voor zwart-wit foto's) één of twee series van drie stuks inzenden, maximum formaat opzetcarton inbegrepen 50 x 60 cm, de foto zelve minimaal 24 x 30. Inzenden vóór 15 November. Alle verdere inlichtingen: R. J. Mulders, Vóór 't Hofflaan 75, Amsterdam-O. Laten alle voorzaanstaande werkers hieraan toch vooral aandacht schenken, de Kerstsalon wordt elk jaar sterker van zeggingskracht en is een waardemeter voor nationale krachtmeting.

Bij Animex-Haarlem zagen wij een prima projectiescherm, het Radiance Screen, glasparel met grote spreidhoek en sterk reflecterend, oprollend, en op driepoot. Zoiets kan daar vaker voorkomen, en zou niet apart vermeld kunnen worden, maar er is iets komieks bij: het komt uit Amerika en is goedkoper dan elk ander, ook Nederlands product.

Wim Sonneveld gaf als raadsel op: Wat is het toppunt van onmogelijkheid?
Antwoord: Koning Farouk op smalfilm.

Vissen beschikken over een zeer goed kleuronderscheidingsvermogen; volgens diverse onderzoekingen kunnen deze tenminste 24 kleurkwaliteiten onderscheiden.

Verder zijn er nog enige bijzonderheden gebracht over onderzoekingen betreffende het kleurenzien van verschillende vogels, zoals kippen, lijsters en de steenuil.

Met duidelijke kleurenfoto's worden de resultaten van proeven van de Amerikaan Mast besproken, die aantoonde, dat de aanpassing van de lichaamskleur van platvissen (bot, schol e.d.) aan de kleur van de bodem afhankelijk is van de waarneming met de ogen. Plaatst men de platvis in een klein aquarium met een donkere bodem, terwijl een kleine strook, in het gedeelte waar de vis zijn ogen heeft, van een lichte ondergrond is voorzien, dan wordt het gehele lichaam van de vis licht. Keert men de verhouding om, dan wordt de kleur van het dier donker. Wordt het gezichtsvermogen uitgeschakeld, dan blijft aanpassing van de lichaamskleur aan die van de ondergrond uit.

Controverse vakman en amateur

Er zijn ook in de fotografie strijdvragen die niet gemakkelijk te beantwoorden zijn. Zoals de schemering niet meer behoort tot de dag, maar ook niet tot de avond, zo is de grens tussen amateur en vakman heel moeilijk te bepalen. We bedoelen hier dan speciaal het kwaliteitsterrein en niet de commerciële kant van deze kwestie. Iedere keer opnieuw wordt dit probleem aan de orde gesteld, in de meeste gevallen door hen die deze strijd niet reeds jarenlang hebben meegemaakt en het pro en contra van een scheidingslijn niet van alle kanten hebben bekeken. Zo zijn er meer strijdvragen, zoals bijvoorbeeld de formaatkwestie en de wenselijkheid van het al dan niet toekennen van onderscheidingen, de wijze van jurering, enz. In het merendeel der gevallen is er zowel voor het ene als voor het andere standpunt iets te zeggen. Slechts in enkele gevallen kan een beslist ja of neen aanvaard worden. Er is geen mens zo slecht of hij heeft goede eigenschappen, geen mens zo goed of hij heeft ook tekortkomingen. Toch spreekt men van een goed en van een slecht mens.

De grens tussen vakman en amateur is in onze tegenwoordige tijd haast niet meer te trekken. Vroeger was dit anders. Toen kende men alleen de fotograaf, die in 90 van de 100 gevallen portretfotograaf was, en de amateur. Thans kan men van de semi-amateur of semi-vakman spreken. Wij kennen tegenwoordig de portret-, de reclame, de reportage-, de technische en de wetenschappelijke fotograaf. Er is haast geen bedrijf te noemen, waar de fotografie als onderdeel van het bedrijf niet wordt toegepast. Maar evenzeer als wij thans diverse categorieën fotografen aantreffen, zo zijn er eveneens verschillende categorieën fotowedstrijden.

De aanleiding tot dit artikel vormde een schrijven van een der bij de Bond aangesloten Amateur-Fotografen Verenigingen gericht aan het Bondsbestuur, waarin bezwaren geopperd werden tegen de organisatie van de Nationale Kerstsalon te Amsterdam — de Bondssalon — hoofdzakelijk wat betreft de toelating der vakfotografen. Het Bondsbestuur stelde bedoeld schrijven ter afhandeling in handen van het A.A.F.V.-Bestuur. Aangezien de betreffende aangelegenheid mijns inziens van algemeen belang is en deze strijdvraag herhaaldelijk aan de orde gesteld wordt, leek het mij niet ongewenst deze kwestie in een foto-tijdschrift eens uitvoerig te bespreken.

In de eerste plaats dan de moeilijkheid van het trekken van de grens tussen vakman en amateur. Waar ligt precies die grens? Zou men hem willen trekken, dan zou men tot de vakman-categorie alleen die fotografen moeten rekenen, die in de fotografische vakbeweging als zodanig officieel erkend zijn, dus die in het bezit zijn van een vakdiploma en een vestigingsvergunning. Dit bezwaar zou dus op te lossen zijn, maar er zijn ook semi-amateurs die door de amateurs eigenlijk niet meer tot hun kring worden gerekend en evenmin door de vakfotografen worden erkend. Bovendien wordt meermalen de vraag gesteld of een vakman die in zijn vrije tijd uit pure liefhebberij fotografeert, hetzij uit eigen genoegen, hetzij uit kunstzinnig oogpunt, tijdens die werkzaamheden nog wel als vakman moet worden beschouwd. Ook hierover valt te twisten.

Als argumenten worden eveneens vaak naar voren gebracht, dat de vakman door zijn dagelijkse fotografische werkzaamheden een veel grotere routine heeft, dat hij de beschikking heeft over een geperfectionneerde outillage, en bovendien de materialen tegen een veel lagere prijs kan verkrijgen. Het zijn inderdaad tot op zekere hoogte steekhoudende argumenten, maar.....? Kan men bij de amateurs rekening houden met kapitaalkrachtigheid? De gefortuneerde amateur die zich de luxe kan permitteren een eerste klas camera aan te schaffen en het beste vergrotingstoestel dat te krijgen is, die zich geen zorgen behoeft te maken bij zijn experimenten met diverse papiersoorten en die zich niet behoeft af te vragen of hij zijn vergroting op 24 x 30 of 50 x 60 zal maken, heeft toch ontzettend veel voor boven zijn in minder gunstige omstandigheden verkerende medebroeder. Kan men bij de beoordeling hiermede rekening houden? Theoretisch misschien wel, practisch in geen geval. De een gaat het leven door met een krachtig gestel, kan uren achtereen, zelfs halve nachten doorwerken, terwijl een ander met een wankele gezondheid die energie niet kan opbrengen, al zou hij het wel willen. Ook dat is niet rechtvaardig, maar een oplossing is er niet voor te vinden.

Het is nu eenmaal niet mogelijk deze factoren in het geding te brengen bij een fotowedstrijd. Toen in 1930 de A.A.F.V. de wedstrijd „Het dierenleven in Artis" uitschreef, die zowel voor vakfotografen als amateurs openstond, heeft de practijk geleerd, dat de amateur niet voor de vakman behoefde onder te doen en de hoogste prijzen gingen naar de amateurs.

Bij iedere fotowedstrijd speelt de geluks- of toevalligheidsfactor een rol. Dit is onvermijdelijk. Het kan voorkomen, dat men voor een belangrijke wedstrijd inzendt en dat om de een of andere reden een groep prominente werkers zich van deelname onthoudt. Dan kan zelfs een middelmatige werker met een der hoogste bekroningen gaan strijken, terwijl hij anders geen schijn van kans zou hebben gehad.

Jaren geleden werd door Kodak een internationale fotowedstrijd uitgeschreven waarvoor tienduizenden inzendingen binnenkwamen. De hoogste prijs (een bedrag van ettelijke duizenden guldens) viel ten deel aan een beginneling, die met de eer ging strijken met een opname zoals er duizenden gemaakt zijn. Een strandopname bij ondergaande zon waarbij een meisjesfiguur op een duintop gezeten was. In één woord: een geluksschot.

Eén cardinaal punt wordt door degenen die tegen de combinatie vakman-amateur bezwaren hebben, vergeten en dat is, dat niet alle wedstrijden gelijk zijn. Zoals men de fotografen in verschillende categorieën kan onderverdelen, zo kan men dit ook met wedstrijden doen.

Men spreekt van een fotowedstrijd en een fotosalon. Eigenlijk is er geen verschil, alleen in naam en „what is in a name"? Is bij een wedstrijd de bekroningsfactor nummer één en zullen niet altijd de foto's geëxposeerd worden, bij de Salon is juist de expositie de hoofdzaak, al worden er nagenoeg altijd onderscheidingen toege-

kend. Mijns inziens terecht. Toch zijn er voorstanders van het niet-toekennen van onderscheidingen. Zij zeggen: „geen bekroningen, want het feit dat het ingezonden werk wordt aangenomen, is op zich zelf reeds een bekroning". Volkomen waar, maar men moet rekening houden met de menselijke ijdelheid, die in overdreven vorm aanwezig, een kwaal, maar binnen bepaalde grenzen een stimulans is. Laat men de onderscheidingen vallen, dan zal de categorie prominente werkers, wier werk steevast wordt aangenomen, op den duur geen interesse meer hebben, omdat de prikkel van de bekroning niet meer aanwezig is. Men kan nog verder gaan: „juryvrije inzending". Dan moet men alles accepteren wat ingezonden wordt. Waar haalt men de expositieruimte vandaan om het kaf èn het koren te tonen? Laat het publiek beoordelen, wordt door enkelen beweerd. Ook dit is onuitvoerbaar, want dan kan men er eerder een loterij van maken en als de beoordelaars hun motieven moeten mededelen waarop hun oordeel gegrond is, dan moet men zich niet verwonderen uitspraken te horen als: „omdat mijn verloofde de foto heeft gemaakt"; „omdat ik een groot dierenliefhebber ben"; „omdat deze foto mij herinnert aan mijn geboorteplaats" of zoals bij de fototentoonstelling die dien zomer door het Vacantiecomité te Amsterdam in het Bosplan was georganiseerd en waar meer voor de aardigheid het publiek mocht jureren, door een knaapje van zeven jaar als motief van zijn voorkeur voor een bepaalde foto werd opgegeven: „Zo moet Parijs zijn"!

Een Kerstsalon zoals de A.A.F.V. bedoelt, is het bijeenbrengen van een collectie fotowerken die het peil der Nederlandse fotografie aangeeft in een bepaald jaar. Of het werk nu door een vakman of amateur gemaakt is, doet *niets* ter zake. Of een kleine of een grote camera is gebruikt, of de maker gefortuneerd of arm is, kan en mag geen gewicht in de schaal leggen. Men spreekt bij de beeldende kunstenaars ook wel van „Zondagsschilders" en „beroepsschilders". Voor hetgeen tot stand gebracht wordt is dit van geen belang. Laat de vakman zijn routine, zijn beter materiaal vóór hebben, de amateur, dus ook de Zondagsschilder heeft *dit* voor, dat hij steeds minder tijd dan energie heeft, want energie verslapt door te veel tijd, zoals ook de minder kapitaalkrachtige amateur, juist door het overwinnen van grote moeilijkheden, soms een doorzettingsvermogen weet op te brengen waar de gefortuneerde het tegen moet afleggen.

Voor de amateurs, die het gezamenlijk met de vakfotografen mededingen naar onderscheidingen verwerpen, zijn er nog talrijke wedstrijden waar zij aan mee kunnen doen. Ik denk bijvoorbeeld aan de Verenigings- en Bondswedstrijden en die wedstrijden die *speciaal* voor amateurs zijn uitgeschreven. Verwerpelijk zijn de wedstrijden waarbij de eis gesteld wordt dat de opnamen met een bepaalde camera, film of plaat gemaakt moeten zijn. Het is nog niet lang geleden, dat een dergelijke wedstrijd werd uitgeschreven door een camerafabriek, die het publiek — laten wij aannemen onbewust — een rad voor de ogen draaide door de hoogstbekroonde foto's als reclamemateriaal te tonen, die vrijwel zeker *niet* met de bewuste camera waren gemaakt. De fout ligt hier minder bij de firma dan wel bij de inzenders, die zich niet ontzien ter wille van de hoge prijzen die beschikbaar waren gesteld, de firma een rad voor de ogen te draaien. Er is geen sterveling, die kan bewijzen of een 6 x 6 opname met een Rolleiflex, een Rolleicord of bijvoorbeeld een Venaret of welke andere boxcamera ook is gemaakt, wanneer de inzender bij hoog en laag volhoudt, dat de opname met de voorgeschreven camera is gemaakt. De inzender behoeft slechts de bewuste camera in zijn bezit te hebben of te hebben geleend om te kunnen mededingen en dan zijn opnamen met een eerste klas camera te maken. Ik kan er geen ander woord dan „boerenbedrog" voor vinden. Dat uit reclame-oogpunt een firma of welke andere niet-fotografische organisatie ook een wedstrijd uitschrijft, dat is haar goed recht en men kan dit niet anders dan toejuichen, maar laat men dan voldoende waarborgen geven, dat naar recht en billijkheid een oordeel geveld wordt.

Dit geldt vanzelfsprekend eveneens voor iedere niet-fotografische wedstrijd en dat daar zo nu en dan nog wel eens iets aan mankeert, behoeft niet nader te worden onderstreept.

Een puzzle blijft ook steeds het formaat. Ook hier speelt niet alleen de geldkwestie een rol, maar bovendien legt in vele gevallen bij de beoordeling een 18 x 24 foto het af tegen een 30 x 40. Bij de samenstelling van de wedstrijdvoorwaarden dient men een gemiddelde te kiezen. Tot nu toe werd als kleinste formaat 24 x 30, als grootste 30 x 40 bepaald, het passe-partout niet inbegrepen. Iedere Kerstsalon brengt daarna de nodige critiek. Niet zelden kwam het voor, dat een foto 30 x 40 op een opzetpapier van 50 x 60 werd ingezonden, daar de maker van oordeel was, dat deze foto beslist een dergelijke omranding nodig had. Andere fotografen betreurden het dat zij zich van deelname moesten onthouden, daar zij zich de wetten niet lieten voorschrijven en 't aan hen zelf overgelaten moest worden te beoordelen op welk formaat hun werk tot zijn recht kwam. Zij vonden 30 x 40 veel te klein. De 24 x 30 werkers protesteerden. Wat nu? Wel, het A.A.F.V.-bestuur, dat er veel prijs stelt dat op de Kerstsalon het beste van het beste geëxposeerd wordt, is gezwicht en heeft thans bepaald dat het maximum-formaat 50 x 60 niet mag overschrijden. Het is een concessie aan de grootformaatwerkers, maar het bestuur had met evenveel recht niet kunnen toegeven. Men geeft er zich in de eerste plaats niet voldoende rekenschap van, dat de wandruimte beperkt is en dat het bestuur der A.A.F.V. niets liever wil dan zoveel mogelijk aanvaardbaar werk exposeren. Bij de buitenlandse internationale salons is het maximum-formaat, toegestaan aan buitenlanders, 30 x 40 cm. Het moet een artist vrij staan, zelf te beoordelen op welk formaat zijn werk het best tot zijn recht komt. Toegegeven. Theoretisch weer te aanvaarden. Practisch niet. Want hoe te handelen tegenover een inzender die een foto van 70 x 100 cm inzendt? Summa summarum — het is niet gemakkelijk het ieder naar de zin te maken. Ten slotte staat de jurering steeds aan een scherpe critiek bloot. Was dit vroeger reeds het geval, in deze tijd is het soms wanhopig. Wij leven in een overgangsperiode, waarbij het extremisme in zekere zin hoogtij viert. Men behoeft slechts naar de beeldende kunsten te zien. De oude garde weigert in te zenden, omdat zij bij voorbaat weet dat haar opvattingen door vele juryleden niet worden gedeeld. De extremisten weigeren om dezelf-

de reden. De samenstelling van een jury bezorgt de Salon-organisatoren ieder jaar opnieuw de nodige kopzorg. Sommigen wensen een jury van drie, weer anderen van zeven leden. Oneven dient de jury in ieder geval te zijn. Ook hier is de gulden middenweg van vijf mijns inziens de enige juiste oplossing, met de samenstelling als volgt: twee behoudende, twee avant-gardisten en één tussen beide groepen in staand jurylid. De grootste kunst van een jurering bestaat hierin, dat na beeindiging van de werkzaamheden de leden niet als vijanden, maar als vrienden scheiden. Ook hier speelt weer de factor vakman of amateur geen rol. Jureren is een vak op zichzelf en behalve vakbekwaamheid, zijn verdraagzaamheid van karakter en het kunnen respecteren van andermans inzichten eigenschappen waaraan een jurylid in de eerste plaats moet voldoen.

Wanneer het mij door deze bijdrage gelukt is de lezers er van te overtuigen, dat bij het organiseren van een fotosalon vele voetangels en klemmen liggen, die vermeden moeten worden en waarin natuurlijk toch wel eens getrapt wordt en dat kan pijn doen!), dan is deze bijdrage niet voor niets geplaatst en dan kan, wanneer deze materie weer eens ter sprake komt, naar dit nummer van Foto worden verwezen.

J. J. Hens.

JAN GRESHOF over

fotografie en film

Het is de mens van deze wereld niet gegeven om objectief te zijn. Wij zien alle kwesties die ons raken in een gekleurd licht; en al weten wij dan duizend malen dat de samenstelling van dat opvallende licht geregeld wordt naar onze aard en gemoedsstemming, ons oordeel blijft het oordeel van één mens, die het mis kan hebben. Maar het is al véél als men dit beseft en niet de oren toestopt voor een tegengestelde mening.

Zo heeft dit blad FOTO de taak om ons voor te lichten over al hetgeen met het begrip „fotografie" te maken heeft, en niemand zal het kwalijk duiden dat deze fotografie, die ons ter harte gaat, meestal gunstig belicht wordt.

Dat wil allerminst zeggen dat men niets horen wil van uitingen die daar werkelijk en ogenschijnlijk tegenin druisen als de storm door een herfstbos. En zo hebben wij met veel genoegen enkele zinnen verzameld uit het werk van Jan Greshof, de criticus.

De criticus, want hij mag een dichter zijn van geen geringe betekenis, het is vooral zijn oordelend vermogen en zijn vlijmscherp woord dat de waarde aangeeft van Greshof voor de Nederlandse literatuur. Plezierig is dat hij ons nooit kwaad maakt, hoe scherp hij de dingen ook stelt; we merken dat de kerel die het zegt eerlijk is en één-en-al belangstelling. „Ik houd van duidelijke onderscheidingen", publiceert hij ergens; en niemand kan zeggen dat hij daar niet naar streeft.

En nu willen wij, zonder daar verder één woord aan af of toe te doen, enkele uitspraken van Jan Greshof hier overnemen. Wetende dat het voor ons allen zeer gezond kan zijn om dit eens onder ogen te krijgen. Wat niet zeggen wil, dat we het er mee eens hoeven te zijn. Maar veel plezier geven ze ons wel, deze uitingen.

Uit „Het Spel der Spelen"; Causerieën over het Boek. Uitgave Querido.

„Maar alle filmliga's ter wereld kunnen niets veranderen aan het feit, dat foto's foto's blijven, of ze bewegen of niet. Het vak van fotograaf is moeilijk en eerzaam. Hen die er in uitmunten moet men prijzen, gelijk men ieder prijst, die in zijn trant tot de eersten behoort. Maar er bestaat daarom nog geen enkele reden om de fotografen tot kunstenaars te verheffen. Het is een kenmerkend verschijnsel van deze tijd, dat men probeert de wetten van het gemenebest, op gelijkheid van kans gegrondvest, ook in de geestelijke wereld geldigheid te verlenen, hopende op die wijze allerlei voordelige misverstanden te kweken. Maar, hoor ik vragen, verkiest ge dan niet een kundig fotograaf met smaak boven een armelijk en talentloos schilder? Natuurlijk. Dat is echter nog geen reden om de rangorde en de soorten door elkaar te hutselen. Ik heb ook oneindig meer eerbied voor een likdoornsnijder, die zijn handwerk tot in de puntjes verstaat, dan voor een beeldhouwer, die zijn tijd met knoeien verdoet. Doch daarom is een voetmeester nog geen kunstenaar....."

Voorts:

„En ik zou willen vastleggen, dat de film iets anders is dan een kunstwerk. Het is iets anders, met een eigen doel, eigen middelen, eigen mogelijkheden, eigen handgrepen. En al die eigenheden verschillen zo grondig van de eigenheden der kunst, dat een vergelijking niet wel mogelijk is.

Alleen het uitgangspunt al. Een kunstwerk ontstaat uit de onweerstaanbare drang van een mens, die, door innerlijke nood gedreven, zichzelf in een beeld zoekt te verklaren. Een kunstwerk zonder een persoonlijke aanleiding (en doel tezelfder tijd) welke het schiep en er volledig in aanwezig blijft, is niet te denken. Met die aanwezigheid staat of valt het geschapene.

Bij de rolprent niets van dat alles. Voor het prentenboek opengaat krijgen wij tien, twintig namen; die van de romanschrijver aan wiens roman men het mager verhaaltje ontleende, van de ontlener, van de verdraaier, van de vervaardiger der tweespraak, van de dichter der zangwijzen, van de toneelschikker en de hulptoneelschikker, van de fotograaf, van de klankenvanger en de hulpklankenvanger, van de knip-en-lijmer en de hulpknip-en-lijmer. Dan volgen de namen van de spelers. En nu zwijg ik nog over de nakijker, de oppernakijker, de leider van het voortbrengsel (wat die toch doet heb ik nooit verstaan), de directeur der maatschappij tot ontginning van het wonderwerk en

de geldschieter. Wiens menselijkheid wordt nu in deze fotoreeks verbeeld?....."

Uit „Rebuten" (= Onbestelde brieven).
Uitgave Querido; Salamanderreeks.

„Het woord is nooit bij machte weer te geven welke effecten de schilder bereikt, noch hoe daarbij zijn intenties waren. De geschreven critiek is dus, op zijn zachtst gezegd: ontoereikend. Wat kan er in de plaats van de geschreven critiek gesteld worden? De plastische techniek. Men late de plastische techniek critiek oefenen op de plastische kunst: la critique par la photographie.

Ziehier de vondst der Haesaerts *): waar zij de basis van hun kapitale werk „Flandre" van gemaakt hebben. Dit boek is „anders" en beter, bevredigender, dan enig boek aan de beeldende kunsten gewijd, dat mij in handen kwam. Men krijgt hier honderdtallen uitnemende fotografieën. Uitmuntend in puur technische zin. Maar ze zijn daarenboven vernuftig gekozen en zinrijk gegroepeerd. En inderdaad door hun wijze van opnemen, hun rijpelijk overwogen vergrotingen van fragmenten en vooral door hun juxtaposities, slagen de Haesaerts er in ons geheel nieuwe indrukken van bepaalde werken, een gans andere kijk op een schilder te geven....."

„Alléén door de hier gepubliceerde foto's zie ik, dat we ons van Henri de Braekeleer een volkomen onzuiver beeld gevormd hadden en dat hij, in zijn geest en zijn manier van doen, een voorganger is van gans een school van jongeren. Op bladzijde achtenzeventig van „Flandre" tref ik een sterk vergroot detail van „La Femme à la Toilette" aan, dat de forse brutaliteit, de zwier en de durf heeft van Breitner in zijn beste ogenblikken. Wie had dit ooit kunnen vermoeden: De Braekeleer en Breitner verwant en verbonden!....."

„Het is niet mogelijk dit boek eerlijk te bekijken zonder daarna het oordeel over een of meer schilders grondig te wijzigen of althans te retoucheren. Er zijn er die uit deze vuurproef groter, sterker te voorschijn komen; er zijn er die onder deze woordeloze critiek volkomen ineenschrompelen. Verder tonen de Haesaerts, door alleen maar twee reproducties naast elkaar te zetten, invloeden, welke hier en daar tot rustig ná-schilderen leiden. Ik zie bruuske overgangen en evoluties; ik zie verwantschappen welke niemand vermoedde, en grondige verschillen, waar men tot nu toe van gelijkgezindheid sprak; ik zie zwakheden in werken die onaantastbaar leken en kwaliteiten waaraan ik onvergeeflijkerwijze achteloos voorbijgegaan was".

Ziehier de meningen van Jan Greshof; wij gaven deze wéér, niet opdat de lezer deze denkbeelden nu als axioma aanneemt. Maar om onze eigen mening zo stevig mogelijk te funderen.

Kl.

---

*) Hier wordt, zal men begrijpen, een boek besproken; namelijk „Flandre" van de zeer bekende Belgische kunstcritici Luc en Paul Haesaerts. Kl.)

Als U om onderwerpen verlegen zit .....

„American Photography" heeft een vaste medewerker in Franklin I. Jordan, die elke maand onder de kop POP SEZ..... een smakelijk verhaal weggeeft uit de rijke herinneringen, welke alleen de veteraan bezitten kan die vanaf zijn prille jeugd tot op heden eenvoudig gek geweest is met zijn fotografie. In het Octobernummer spreekt hij over het feit, dat zoveel amateurs veel meer plezier en minder hoofdpijn aan hun liefhebberij kunnen beleven dan zij zelf wel beseffen. „Pop" komt met voorbeelden en wij zijn zo vrij, daaruit passages aan te halen, omdat velen onzer er evenzeer voordeel uit kunnen putten als hun Amerikaanse jachtbroeders.

Een van de dingen, zegt „Pop", die me altijd van de fotografie opgevallen zijn, is dat deze behoort tot de liefhebberijen die volmaakt samengaan met vele andere. Neem nu eens vissen. Dan kom je thuis met de grootste vis die ooit gevangen werd, je laat hem opzetten, buigt er ijzerdraadjes omheen en hangt hem in de eetkamer op om goed stoffig te worden. En wat is nu plezieriger dan jezelf met die vis op een kiekje te zetten, vooral als je de gebruiken in deze goed opvolgt, en dus op korte afstand fotografeert en de vis goed ver voor je uit houdt? Dat heeft nl. het voordeel, dat je verhaal over die vis gerust in de loop der jaren sterker en sterker kan worden zonder dat de fotografische documentatie je beweringen logenstraft. En als je op een goede dag een nog grotere vangt, dan is de oude foto gemakkelijker weg te moffelen dan de opgezette vis.

Jagen is machtig mooi en het geeft een natuurgenot als weinig andere sporten, maar een hert fotograferen is nog juist een pietsje moeilijker dan een hert schieten. Na de ontmoeting genieten u en het hert trouwens meer van het leven en van Gods heerlijke natuur.

Ik ben, weet „Pop", een tijdlang pyromaniak geweest. Ik rende achter branden aan, en ging al spoedig elke brand ook fotograferen. Dat was nog leuker, want dan kon ik thuis in m'n stoel naar grote branden zitten kijken als er toevallig nergens wat in brand stond. Bijzonder goede prenten placht ik naar een persfotograaf te sturen, die daardoor een reuze beurt maakte bij zijn krant. Als gevolg daarvan werd ik beste maatjes met alle persfotografen; ze gaven me graag een tip, dan konden ze zelf thuis blijven. Op een goede dag stuurde ik een stapel foto's naar de brandweercommandant, die dit prompt honoreerde met een permanent doorlaatbewijs en verzoek om meer foto's als resultaat daarvan. Wel vond ik het onplezierig toen ik vernam dat hij verschillende brandweerlieden op het matje had geroepen, hun had laten zien hoe ze op mijn kiekjes stonden en hen

had uitgenodigd uit te leggen hoe ze gekomen waren tot de opvatting op die manier een brand te gaan blussen. Sedertdien was de houding dezer mindere goden tegenover mij bij elk brandje beslist koeler, maar ik hoop dat ik toch bijgedragen heb tot een doelmatiger manier van brandblussen.

Bij een concours hippique had iemand eens een slechte sprong gemaakt. Daar hij mij overal had zien rondscharrelen sprak hij er met mij over. Ik ben altijd gek op paarden geweest, en hij vroeg me of ik begreep wat voor fout hij toch gemaakt kon hebben. Ik vertelde hem dat ik een foto van die sprong had gemaakt en nodigde hem uit 's avonds even langs te komen. We maakten een vergrotinkje en toen de prent nog in de ontwikkelsoep lag riep hij al uit: Mijn God, zie ik er zó uit op een peerd? Hij is er nooit meer opgeklauterd.

Het is toch een goed ding, als je jezelf eens kunt zien zoals anderen je dagelijks waarnemen. Wat dat betreft: leve de candid camera. Menige vrouw heeft voor lengte van dagen haar houding en gedrag in het publiek herzien na een confrontatie met een candid shot.

Mijn zoontje en ik hebben zo onze tijd gehad van scheepsmodellen bouwen. Nu is dat een heel wat moeizamer karweitje dan men denken zou. Hoe zit dat met al het touwwerk nu precies in elkaar? Wat loopt onderdoor en wat bovenover? Wat zit zus en wat zo? Wat vanzelfsprekend lijkt is juist altijd anders. Kortom, we kwamen er weer niet uit. Tot er een schoener binnenliep in de haven, we verlof kregen aan boord te gaan en alle details fotografisch voor eens en voor altijd in archief kregen. Wie een vriend heeft die doet aan spoorwegmodelbouw, hijskranen maken, of vrachtautomodellen, die maquettes maken wil van bestaande gebouwen, kan hem zeer grote diensten bewijzen met fotografische documentatie. En 't is een prachtoefening.

Paarden en camera's zijn altijd een gezamenlijk begrip voor mij geweest. Het was een heel gesjouw vroeger met een 9 x 12, platen of filmpak en een statief. Maar alleen op een paard kon ik op de plekjes komen die ik hebben wilde. Het statief ging in de zadelrol en de camera hing aan mijn buikruim, met een schouderriem er bij om mijn broek omhoog te houden. Tegenwoordig, met een Leica en een snelle film, gaat alles veel plezieriger.
Ik heb eens een opwindend ogenblik meegemaakt, toen ik de teugel vrij legde om de camera met twee handen te bedienen. Toen ik vanaf mijn hoog standpunt mijn motief in de zoeker te pakken had, bokte de knol en ging er vandoor. Ik zat heel onderhoudend in het zadel te zwiepen over ruw terrein met een kostbare camera in mijn ene hand geklemd en met de onmogelijkheid het dier met de andere weer onder contrôle te krijgen. Op de een of andere manier bleven we met z'n drieën toch bij elkaar en de prent bleek later goed.

Sedertdien heb ik een eigen techniek ontwikkeld de Leica met één hand te bedienen en de andere in voorraad te houden voor 't geval dat mijn paard tot spontane besluiten mocht komen. Met belichtingen vanaf 1/200 gaat het prachtig.

Bij alpinistische karweitjes is de Leica ook een uitkomst gebleken, want wekenlang liep ik soms rond met mijn bed en linnenkast op m'n rug, en voelde er dus weinig voor daar een Graflex plus kleurenplaten van flink formaat bij te stoppen, hoewel..... ik het toch deed. Met de lichte kleinformaatcamera gaat het minstens even goed. Maar bedenk, dat hij, juist omdat hij zo weinig weegt, niet zo gemakkelijk stil te houden is als een zware prentenkast. Probeer niet te schieten als u nog staat te puffen en te hijgen. Wachten tot u uw adem weer teruggekregen hebt. Om bergtoppen staan meestal stijve winden, ga dus zitten of liggen en zoek een stevige steun tegen een rotsblok. U hebt zich natuurlijk altijd al afgevraagd waarom al die brokken daar rondgestrooid liggen; welnu, daarvoor liggen ze er.
Wel eens een oud herbarium gezien? Wilde bloemen en planten, platgedrukt, uitgedroogd, verkleurd en verschrompeld. Nuttig, maar geen vrolijk gezicht, deze lijkjes van Gods kinderen. Ik heb er een taak van gemaakt, die honderden mijlen stevig wandelen inhield door moerassen, over diepe kreken, langs berghellingen en door stug bos, vaak sliep ik op de zachtste rots, die boven de drassige grond beliefde uit te steken, maar ik heb meer dan duizend kleurenfoto's verzameld, die de bloem en de plant in zijn habitat laten zien, en elk detail tonen behalve de wortel. Als ik bedenk, hoe vaak die collectie opgevraagd wordt; dan geloof ik dat hij doeltreffender is dan elk ander herbarium, op welke manier dan ook tot stand gekomen. Maar hard werken is het geweest.

Mocht uw liefhebberij — behalve uit fotograferen — bestaan uit het kweken van kinderen, honden of goudvisjes, dan behoef ik niet eens te suggereren, dat daarvan een compleet fotografisch archief gemaakt dient te worden. Maar vooral bij kinderen moet ik wel de goede raad geven, op elk negatief de naam van het kind en de datum der opneming te noteren. Wonderlijk hoe je later alles door elkaar kunt halen.

Ik had een oudere vriend die irissen kweekte. Het was zijn hartstocht en zijn leven. Hij had zich fortuinlijk uit het zakenleven teruggetrokken en niets anders meer te doen. Hij had een van de mooiste collecties in dit land en die was zijn trots en zijn glorie. Dat was in de dagen, dat kleurenfotografie nog te ingewikkeld was om populair te zijn. Toen enige van zijn troetelkinderen in prachtige bloei stonden, nam ik eens wat 13 x 18 kleurenfoto's. Nooit heb ik later iemand meegemaakt, die zo enthousiast was al deze oude heer, toen hij de resultaten zag. Eindelijk kwam er uit wat hem het zwaarst op het hart lag: Nu kan ik mijn iris zien als de sneeuw op de grond ligt! Toen pas werd ik mij bewust, dat deze man een liefhebberij had, waar hij 50 weken per jaar hard aan werkte om er 2 weken vreugde van te beleven.

Wat zijn wij dan gelukkig. Je kunt niet zwemmen als het water bevroren is en niet vissen in de tijd dat de wet zulks verbiedt, je kunt niet tennissen in je eentje en geen irissen laten bloeien in Januari-sneeuw, maar er is geen uur van de dag of de nacht in het jaar dat je niets zou kunnen fotograferen. Vooral als je een hobby hebt voor je hobby.
En „Pop" heeft groot gelijk!

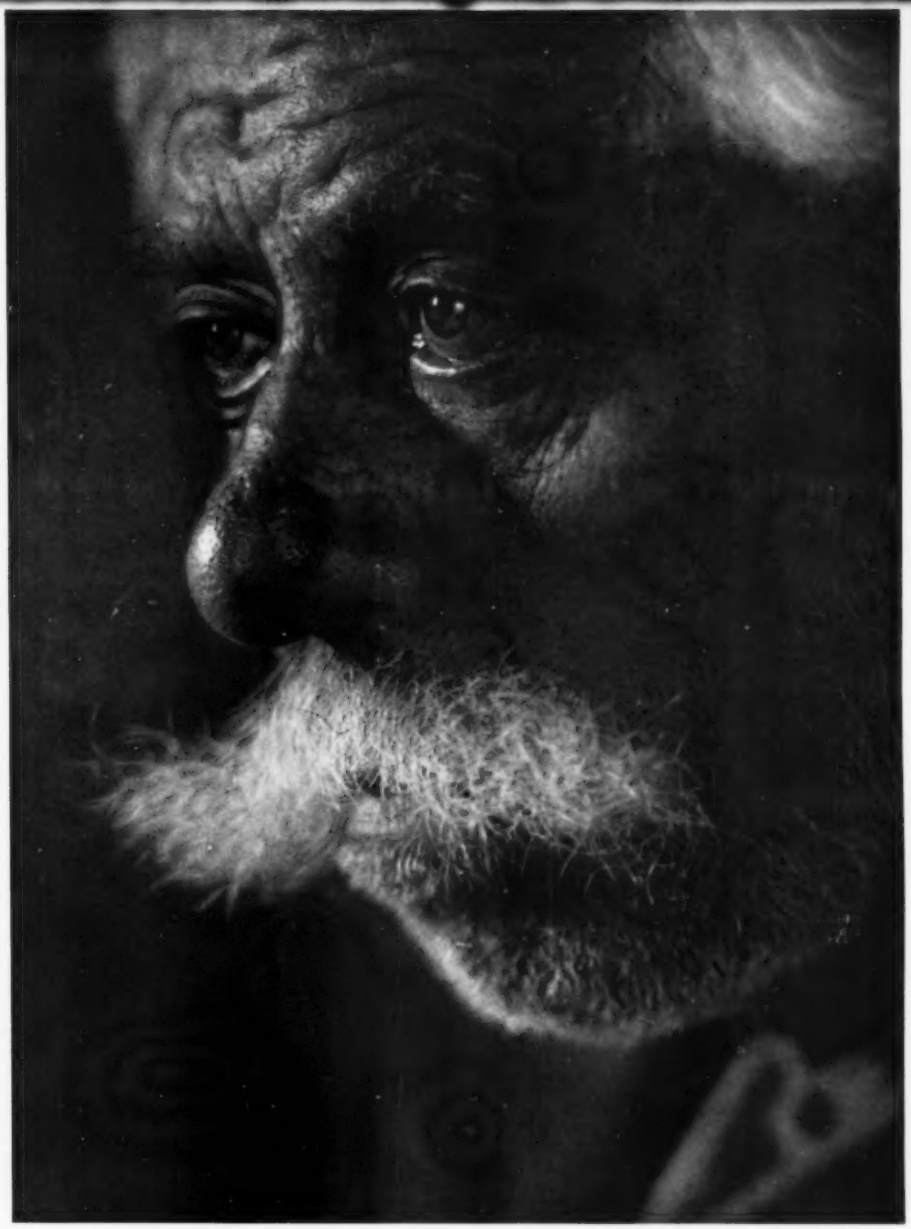

C. J. Weers, „Eemland"
2e Prijs Groep A, Bondswedstrijd 1952

In onze critieken waarschuwen wij vaak tegen het niet verantwoorde close-up, daar dit middel moet dienen om de aandacht op een detail te vestigen. Kijk slechts naar deze combinatie ogen—neus, met de daarbij passende snor en kin, dan begrijpt U onmiddellijk dat hier het close-up op de juiste manier is gebruikt.

W. Kruyt, Haarlem

Bloemschikking
te prijs Seniores FOTO wedstrijd

Zelden zagen wij een foto, die zo fors en toch harmonisch het vlak vult en dit tevens tot iets vol gratie maakt. Men hoeft waarlijk niet ver van huis te gaan om het schone te ontmoeten.

DE FOTOGRAFIE IN DIENST VAN WETENSCHAP EN BEDRIJFSLEVEN

Tussen beroerde berichten in geven de kranten ons soms een aardig verhaal. Zo hebt u toen kunnen lezen van de „Stradivarius van Ermelo", ontdekt op zolder, voor één kwartje verkocht op de verkoping, en naar eerste schatting twintigduizend gulden waard. Er kwam, al spoedig, een tegenspraak van de Stradivarius-expert Max Möller, die sterk twijfelde aan echtheid en waarde van het gevonden instrument; het verhaal werd er overigens volstrekt niet minder belangwekkend door. Vooral niet voor ons-fotografen en -filmmensen: de expert vertelde dat men thans bij het onderzoek naar de echtheid zoveel steun heeft van de fotografie.

Zie: wij wéten dat de fotografie en de film op velerlei gebied de mannen van wetenschap en bedrijfsleven dienen. Wij weten hoe bijv. de moderne bestrijding van de moderne misdaad niet mogelijk zou zijn zonder fotografische hulpmiddelen. Wij weten dat het aanwijzen van de winnaar bij snelheidswedstrijden dikwijls afhangt van wat de opnamen tonen, zoals nu weer bij de Olympische Spelen. Wij weten dat bij de constructie van ingewikkelde machinerieën de foto dikwijls ligt naast de constructie-tekening en dat de werking van die machine in de eerste uren nauwkeurig via de film kan worden vastgelegd. Wij kennen de betekenis van de fotografie bij de kadastrale dienst. De arbeidsanalyse in zijn moderne vormen heeft de foto en de film nodig. In de medische wetenschap kan men het localiseren van nierstenen of bovenbeen-breuken alleen vaststellen via een fotografische opname, zo goed als het optreden van hersentumor. De fotografie is niet zelden het beslissend bewijsmateriaal geweest in de wetenschap: in de electrophysica volgde men de weg van overspringende vonken; in de biologie ontdekte men de juiste wijze van ademhaling bij vogels in de vlucht; in de moleculaire physica vond men de Brown'se beweging, de beweging der moleculen onderling; steeds was het de fotografie die het bewijs der stellingen leverde.
Wij wéten van de betekenis dezer dingen; en tóch wordt aan deze dienende taak van de fotografie en de film nog te weinig aandacht gegeven.

Redenen?
Vanaf hun begin hadden de foto en de film een doel-in-zichzelf.
Portretten werden gehangen aan kamermuren en werden gezet op nachtkastjes; onze grootmoeders hadden haar pluche albums op vergulde standers, en wij onze plak-albums met kiekjes; de bioscoop brengt amusement en ontspanning, en slechts af en toe wat anders; de amateur-filmerij is geheel gebaseerd op het plezier er van. Dat alles houdt ons zozeer bezig, dat de andere, de dienende taak van fotografie en film, achteraan komt in de algemene waardering. En volkomen ten onrechte.

Het werkt zo sterk, dat er nog voor geen tiende deel gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die de fotografie ons biedt.
Zo sprak ik eens met een architect. De man maakte geregeld met zijn Rolleiflex series foto's van zijn viertal kinderen; plezierig, zonnig werk dat aantoonde hoe de fotografie hem „lag". Maar nog nooit en nog nimmer had deze bouwmeester er aan gedacht om de fotografie in dienst van het eigen beroep te stellen, en om al de bouwwerken die onder zijn leiding ontstonden fotografisch af te beelden. Het was niets minder dan een ontdekking, toen hem bleek welke mogelijkheden hier open lagen.

De laatste jaargangen van FOTO nog eens doornemende, ontmoette ik verscheidene artikelen waarbij de dienende taak van de fotografie belicht werd. Er wordt waarlijk in dit blad wel aandacht aan besteed. Maar het gehele gebied is zo groot, bijkans onafzienbaar, en de betekenis zo bijzonder dat er wel een kleine serie aparte artikelen aan mag worden gewijd.

De kring van FOTO-lezers is wel zo veelomvattend, dat in vrijwel alle gebieden een beoefenaar of toepasser gevonden wordt. Aan hun de vraag, eens iets in te zenden. Om te beginnen een foto, met een korte inlichtende tekst er bij. Liefst een kort verhaaltje, maar zo de pen niet vlot over het papier wil lopen, dan maar wat meer gegevens, de redactie maakt er wel iets van. Op deze wijze wordt het misschien mogelijk, zo nu en dan een kort interessant relaas te geven, dat anderen op het spoor zet en hun een nieuw toepassingsgebied voor hun liefhebberij doet ontdekken. Want weinig is zo stimulerend als het toepassen van een liefhebberij als dienend instrument en wel in een mate, dat het ons inzichten of conclusies schenkt, die op andere wijze mogelijk nooit verkregen zouden zijn. Wie geeft ons hiervan interessante voorbeelden?

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

BONDSGELUIDEN

Het schrijven van een artikel is werkelijk iets anders dan het schrijven van een brief, al is ook in beide gevallen de schriftuur gericht aan bepaalde personen. Men is over het algemeen wel zeker dat een brief gelezen wordt, wat met een artikel nog allerminst zeker is. Toch hopen wij, dat dit, wat hier geschreven is, diegene bereikt die het direct aangaat. Er is volstrekt geen bezwaar tegen dat ook anderen zich er van op de hoogte stellen, al zou het alleen maar zijn om hun het gevoel te geven (misschien twijfelachtig hoogstaand) van: „Ja, maar zo ben *ik* niet".
Het komt nog steeds voor dat rondreiscollecties door verenigingen niet op tijd worden doorgezonden. Dit leidt, bij het steeds groeiende aantal leden, onafwendbaar tot vervelende gevolgen, omdat de volgende vereniging dan onmogelijk meer gebruik kan maken van de collectie en dus al haar leden dupeert.
Het volgende geval heeft zich voorgedaan.
Een vereniging ontvangt een collectie, bestemd voor een door haar secretaris zelf opgegeven datum van bijeenkomst. De vereniging stelt intussen die bijeenkomst uit en houdt heel eenvoudig die collectie aan tot die uitgestelde bijeenkomst. „Want anders zouden ze niets hebben."
De volgende vereniging wendt zich tot de collectiedienst met de klacht dat ze niet op tijd haar collectie gekregen heeft en dus haar leden niet heeft bijeengeroepen voor een avond, maar dat ze wel de kosten moet betalen voor het doorzenden van de collectie, die zij niet heeft kunnen gebruiken door nalatigheid van een ander. Zij vraagt terecht deze kosten terug.
Nu kan de collectiedienst niet óók nog onderlinge financiële geschillen regelen, maar in dit geval heeft zij zich er mee bemoeid en de vereniging die de fout gemaakt heeft, heeft dan ook zonder moeilijkheden die kosten gerestitueerd. Hiermee was echter de fout niet hersteld, want hoewel er dus geen financiële schade geleden was, waren toch alle leden van de laatste vereniging de dupe geweest.
Men zal begrijpen dat dit werkelijk niet gaat en wij achten verder commentaar overbodig.

Het is gewoonte om het totale contributiebedrag te regelen naar het aantal leden der desbetreffende vereniging op 1 Mei van het lopende jaar. Deze 1ste Mei is dus de zg. peildatum.
Krijgt een vereniging bv. op 10 Mei een groot aantal leden er bij, dan wordt daarvoor gedurende de rest van het contributiejaar niet meer betaald. Evenzo wordt geen contributie teruggegeven wanneer gedurende dat jaar leden bedanken.
Nu komt het voor dat er wanbetalers zijn (in de verenigingen) en dat een penningmeester op bv. 5 of 6 Mei nog wacht op de contributie van zo'n wanbetaler, die evenwel nog steeds lid is. Sommige penningmeesters vinden het dan onbillijk, dat waar de vereniging (over een reeds voorbij zijnde periode) geen contributie van dat lid ontvangen heeft, maar nog wel ontvangen kán, alvast maar geen contributie over dit lid betaalt aan de Bond. Dit is natuurlijk fout.
Gezien het totale accres van het ledental van de Bond, moeten er belangrijk meer leden bijkomen dan er wanbetalers en bedankers zijn, dus blijft het voordeel toch steeds aan de zijde van de verenigingen.
Nu wil het geval ook nog dat de opgaven van secretaris en penningmeester soms niet met elkaar in overeenstemming zijn. Opmerkelijk is hierbij dat zonder uitzondering die van de penningmeester lager is dan die van de secretaris, terwijl de opgave van de penningmeester de basis moet zijn waarop de totale contributie wordt vastgesteld.
Er zal dus meer overeenstemming en dus meer onderling contact tussen deze functionarissen moeten zijn, dan wel in veel gevallen blijkt.

Onder verwijzing naar een opmerking van de beheerder der collectie elders in dit nieuws, moeten wij het volgende zeggen:
Reeds verleden jaar was opgevallen, dat men bij de Stichting Film en Foto weinig zorg had voor foto's van onze leden. Dit jaar is duidelijk gestipuleerd, dat de Bond wel wilde meewerken, onder beding, dat de grootste zorg aan de foto's besteed zou worden. *Dit is toegezegd.*
Het is wel gebleken, dat van deze toezegging niets is terecht gekomen. Zonder genade heeft men de foto's opgespijkerd en hier en daar zelfs drie of vier spijkergaten door de foto zelf heen geslagen voor de spijker wilde houden. Desondanks zijn diverse foto's afgevallen en hebben op de vloer gelegen, met funeste gevolgen. Zelfs is er een gevonden op een toonbank bij een der stands, liggende tussen folders met de aanwijzing „kan meegenomen worden"!
Dit kan men nauwelijks meer „zorg" noemen.
Het Bondsbestuur heeft het bestuur van Film en Foto een schrijven doen toekomen, dat het niet meer bereid is bemiddelend op te treden tussen dit bestuur en onze verenigingen.

DIENST DER RONDREISCOLLECTIES

Bij het samenstellen van de collecties, die van de foto's der Bondswedstrijden worden gemaakt en die dit seizoen bij verschillende verenigingen zullen rondgaan, is mij opgevallen dat de foto's, die op de R.A.I.-tentoonstelling hebben gehangen, erg beschadigd zijn. Dit is niet alleen het geval met de opzetkaarten, doch ook met de foto's zelf! Eén foto is zelfs geheel gevouwen geweest, terwijl er verschillende bij zijn, waarvan ik de indruk heb, dat er over gelopen is. Dit is m.i. ergerlijk. Ik deel dit mede, omdat de collectiedienst er vanzelfsprekend geen schuld aan heeft. Men behoeft zich hierover dus niet tot mij te wenden, daar alles mij bekend is.

De Beheerder der Bonds-Rondreis-Collecties:
L. T. DE BRUIN, Emmawijk 15, Zwolle

OFFICIëLE BERICHTEN

Op te nemen in de lezerslijst:
Dr J. J. Smith, Crocusstraat 51, Wassenaar, Tel. K 1751—4030. Lezing met kleurprojectie over biologische onderwerpen en over reizen naar Noorwegen en Corsica e.a.
Honorarium naar draagkracht van de vereniging.

Het bestuur van de Fotoclub „De Amateur" te Geleen is thans als volgt samengesteld: Voorzitter: C. Luyendijk, Kerensstraat 34; secretaris: F. A. van Dijd, Mgr Seipellaan 4 en penningmeester: L. Wijnen, Lobeliastraat 4, allen te Geleen. Redacteur van het cluborgaan is: C. Zwaard, Mauritspark 19.

Secretaresse van de Fotoclub P.T.T. Den Haag is thans: Mej. E. den Hollander, Nunspeetlaan 154, Den Haag.

In Doetinchem is onlangs opgericht de Doetinchemse Amateur Fotoclub, die op zijn eerste werkavond van dit seizoen besloten heeft zich aan te sluiten bij de Bond. Gaarne heten wij hen welkom in onze grote kring. Het voorlopig bestuur wordt gevormd door de heren D. Helfferich, voorzitter; D. Berendsen, Simonsplein 4, secretaris en A. J. Overling, penningmeester.

ONZE VERENIGINGEN

Fotoclub „Delft" te Delft.
Lokaal: Oude Delft 201. Aanvang 8 uur.
22 October: Bespreking van een collectie van de Bondswedstrijden.

A.F.C. „Rotterdam Zuid" te Rotterdam.
Lokaal: Sikkelstraat 35. Aanvang 8 uur.
15 October: Foto van de maand.
22 October: Bespreking fotocollectie VI.
5 November: Bespreking fotocollectie III.
12 November: Projectie kleurdia's door de heer Akkerman.
19 November: Foto van de maand.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam.
Lokaal: Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22. Aanvang 8 uur.
9 October: Voordracht met projectie van kleurdia's door de heer Akkerman.
In de zaal van de Heineken's Bierbrouwerij, Crooswijksesingel:
22 October: Demonstratie positiefretouche door de heer Bern. Hesper.
29 October: Foto van de maand; 2de ronde seizoen 1952-'53; bespreking van ingekomen foto's.

Fotokring „Eemland" te Amersfoort.
Lokaal: Franks' Hotel. Aanvang 8 uur.
21 October: Fotocollectie van de Bondswedstrijden.
4 November: Lezing van de heer Wagenaar over de H.F.K.
18 November: Werkavond.

Philips Fotoclub te Eindhoven.
Lokaal: Ontspanningsgebouw. Aanvang 8 uur.
22 October: Tentoonstelling, bespreking en prijsuitreiking zomerwedstrijd.

Baarnse Fotoclub te Baarn.
Lokaal: Hotel Zeiler. Aanvang 8 uur.
17 October: Lezing van de heer Krot over: „Het hoe en waarom van diverse ontwikkelaars".
31 October: Lezing van de heer Reinders over: „Kleurenfotografie", met projectie.

A.A.F.V. te Amsterdam.
Lokaal: American Hotel, ingang Marnixstraat. Aanvang 8 uur.
29 October: De heer C. van Weele spreekt over zijn vak en onze liefhebberij.
12 November: Tweede inleveringsavond voor de fotocompetitie 1952.
In het Edgar Fuld-Atelier, Keizersgracht 495A. Aanvang 8 uur precies.
22 October: Bespreking Bondscollectie.
5 November: Filmavond door de leden van de smalfilmgroep.
10 November: Demonstratie Varigrampapier door de heer Kosmis.

A.F.V. „Flevo" te Huizen.
Lokaal: Havenstraat 10. Aanvang 8 uur.
22 October: Onderlinge wedstrijd; bespreking, enz.
5 November: Lezing.

Utrechtse A.F.V. te Utrecht.
Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a. Aanvang 8 uur.
Elke Donderdagavond bijeenkomst.

A.F.V. „Het Motief" te Heerlen.
Lokaal: „Ons Thuis", Parallelweg 12. Aanvang 8 uur.
27 October: Demonstratie door N.V. Gevaert.
10 November: Werkavond.
24 November: Projectie kleurdia's van een reis naar Zwitserland en Italië, eerste deel.

A.F.C. „De Maasstad" te Rotterdam.
Lokaal: Crooswijksekade 15. Aanvang 8 uur.
23 October: Expositie en bespreking Bondscollectie VI van de Bondswedstrijden.
5 November: Werkavond. Opnamen maken van stillevens en bloemen.
15 November: De heer Wagenaar bespreekt een fotocollectie van de Haagse Fotokring.

Inschrijvingsformulieren voor deelname aan de a.s. Kerstsalon zijn verkrijgbaar aan het adres van de Secretaris: R. J. Mulders, Van 't Hofflaan 75 hs te Amsterdam. De inzending sluit op 1 November.

BUITENLANDS NIEUWS

Secretaris voor het buitenland
Foreign Secretary
Sekretär für das Ausland
Secrétaire pour l'Etranger
} J. Akkerman, Nolensstraat 5c, Rotterdam C.

Komende Buitenlandse Salons.

Internationale Fotoausstellung in München van 1 tot 28 Februari in het Amerikahaus.
De werkgroep Münchener Fotoamateure nodigt uit tot deelname aan de Internationale Fototentoonstelling te München in het Amerikahaus van 1 tot 28 Februari. Elke deelnemer kan maximaal 4 foto's, formaat 30 x 40, onopgezet inzenden (geen kleurendrukken). Laatste datum van inzending: 1 Januari 1953. Inlichtingen verder bij: Arbeitskreis Münchener Fotoamateure, Steinstrasse 17, München 8.

6a Exhibicion Internacional Cubana de Fotografias y Transparencias en colores.
Foto's en/of kleurdia's. Laatste datum van inzending: 2 December 1952. Inschrijvingsformulieren aanvragen bij de Buitenlandse Dienst.

Ipswich and District Photographic Society International Exhibition of Photography.
Foto's, kleurdia's en kleurdrukken. Sluitingsdatum voor inzendingen: 16 Februari 1953. Inschrijvingsformulieren bij: Mr R. S. Turner, 27, Tuddenhamroad, Ipswich, England.

15th Annual of The Springfield International Salon of Photography.
Laatste datum van inzending: 3 December 1952 voor foto's en 10 December 1952 voor dia's. Inschrijvingsformulieren bij: The George Walter Vincent Smith Art Museum, 222 State Street, Springfield 5, Massachusetts, U.S.A.

International Easter Salon of Pictorial Photography, Solihull.
Foto's, kleurdia's en kleurdrukken. Laatste datum van inzending: 5 Maart 1953. Inschrijvingsformulieren bij: The Solihull Fotographic Society, 71 Beaks Hill Road, King's Norton, Birmingham 30, England.

Formulieren voor het overmaken van inschrijvingsgeld naar het buitenland zijn te verkrijgen bij het Secretariaat voor het buitenland.

Op de hierna vermelde salons kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met hun werk uit:

8th Wiltshire International Exhibition of Photographic Art, Trowbridge: H. Slosser, Amsterdam.

Ve Salon International d'Art Photographique de Luxembourg: H. C. W. van Schaik, Nijmegen en C. J. J. Schaepman, Zwolle.

19de Internationale Fotosalon „Iris" te Antwerpen: J. A. Beckers, G. Braun, P. H. Hollman, J. F. E. Regout, J. J. Laurs, allen te Maastricht, M. Koch te Roermond, M. Liduinus te Utrecht, C. J. J. Schaepman te Zwolle, J. Scholten te Haarlem en H. C. W. van Schaik te Nijmegen.

New York International Exhibition 1952 (P.S.A.): Pictorial Division: H. C. W. van Schaik, Nijmegen.

The 12th International Photographic Salon of Japan: C. J. J. Schaepman te Zwolle.

5de Internationale Kunstsalon te Wervik: A. C. van Prooijen te Rotterdam, Mevrouw B. Clement van Loenhout te Rotterdam, Mathieu Koch te Roermond, G. M. La Rivière te Rotterdam, Fr. M. Liduinus te Utrecht, C. J. J. Schaepman te Zwolle, Jos. Scholten te Haarlem.

Wij wensen de desbetreffende heren geluk met de behaalde successen.

Kleurstoffen

voor het kleuren van fotos

(eiwitlazuurverven)

a) in substantie b) in houdbare oplossingen
voor het retoucheren van zwart-wite
en **gekleurde fotos**
sensibilisatoren · desensibilisatoren
filterkleurstoffen
pinatypiekleurstoffen
van de hoogste
zuiverheid en kwaliteit

FARBWERKE HOECHST
vormals Meister Lucius & Brüning
Frankfurt (M)-Hoechst

P 8611-H

Al die voortreffelijke
boeken van

De Fotografische Bibliotheek

en al die pittigé werkjes van

De Foto-serie

(nota bene slechts *f* 1.25 per stuk)

zijn verkrijgbaar bij

BOEKHANDEL C. MISSET

IJSSELKADE - DOETINCHEM - TELEFOON 341

Uw boek- of fotohandelaar kan ze u ook leveren.

PRIJZEN:

WIT GLANZEND KARTONDIK.
Chamois halfmat en Chamois fijnkorrel:

Briefkaarten per	100 vel	f 7,—
„	10 vel	f 1,—
13 x 18 cm „	100 vel	f 14,—
13 x 18 cm „	10 vel	f 1,75
18 x 24 cm „	100 vel	f 26,50
18 x 24 cm „	10 vel	f 3,—
24 x 30 cm „	100 vel	f 44,50
24 x 30 cm „	10 vel	f 5,—

★ Het papier wordt verkocht met volle garantie. Het gebruik van een stopbad tussen ontwikkelen en fixeerbad is noodzakelijk. Men gebruike daarvoor: water 1000 cm³, azijnzuur (30 %) 50 cm³

Forte Bromide Papier

Wit glanzend in de gradaties zacht, normaal, hard en extra hard.
Chamois halfmat en Chamois fijnkorrel in de gradaties zacht, normaal en hard.

WITGLANZEND DUN:

13 x 18 cm per	100 vel	f 13,—
13 x 18 cm „	10 vel	f 1,50
18 x 24 cm „	100 vel	f 24,—
18 x 24 cm „	10 vel	f 2,75

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc
2e Middellandstraat 23
ROTTERDAM
TELEFOON 22242 - 24422 - 34644

Leitz

PRECISIE
BEPAALT
DE WAARDE
DER

Leica

Met haar 9 verwisselbare objectieven en talrijke hulpmiddelen is de Leica de basis van een compleet fotografisch systeem:

HET LEICA SYSTEEM

dat geschikt is voor alle fotografische doeleinden:
amateur, vak, reportage, reproductie, documentatie, identificatie, medische en wetenschappelijke fotografie, micro- en macrofotografie, enz., enz.

Vraagt uitvoerige prospectussen bij Uw fotohandelaar, die U de Leica ook gaarne zal demonstreren.

ERNST LEITZ · WETZLAR

EEN DESKUNDIGE

kijkt niet alleen naar het aantal adverteutiepagina's, maar vooral naar de „kleintjes", waarmee de lezers onderling aanbieden en vragen. Wie van maand tot maand het enorme aantal Momentjes ziet, beseft welke grote publiciteitswaarde schuilt in FOTO

BIEDT ZICH AAN

FILIAAL-CHEF OF BEDRIJFSLEIDER

VOOR FOTOHANDEL

Grondige kennis van deze branche en langdurige ervaring. Liefst daar, waar woning of woonruimte beschikbaar is. Eventueel kapitaal gezocht om Fotohandel over te nemen. Brieven gaarne onder No 517547 F. aan het bureau van dit blad.

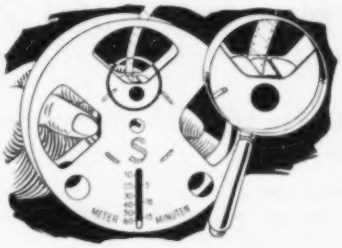

S-SPOELEN

munten uit door kwaliteit en prijs:

8 mm	60 mtr alum. in doos	f 2.50
8 mm	120 mtr alum. in doos	f 4.50
16 mm	60 mtr alum. in doos	f 2.50
16 mm	120 mtr alum. in doos	f 4.50
16 mm	240 mtr alum. in doos	f 12.50
16 mm	600 mtr alum. in doos	f 25.—

Zojuist verschenen!

Onze nieuwe serie WALT DISNEY tekenfilms 8 mm 15 mtr à f 11.70 per stuk.
Verkrijgbaar bij Uw fotohandelaar.

Importeur:

H. LABOHM

Keizersgracht 394 - AMSTERDAM-C.

Voor het vervaardigen van **FILMSTROKEN**
DIAPOSITIEVEN
en het
COPIëREN VAN KLEINBEELDFILMS

„FIPRON"

Kinderdijkstraat 65 - Amsterdam-Z.
Telefoon 98332

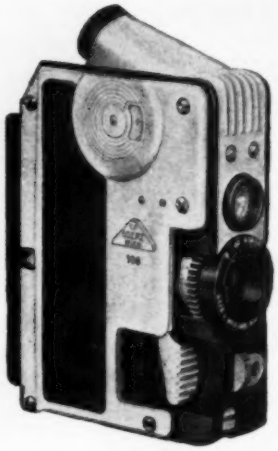

GOERZ **Minicord**

De ideale miniatuur camera met verrassende prestaties
Matglasinstelling en schotvaardig

- Beeldformaat 10 x 10 mm op 16 mm smalfilm
- Speciaal objectief „Helgor" 1 : 2 f = 25 mm coated
- Gekoppelde matglas instelling.
- „Seitenrichtig" matglas beeld door ingebouwd prisma
- Snel-transport met sperinrichting, gelijktijdige sluiterspanner
- Eén hand bediening
- Metalen spleetsluiter van 1/10 — 1/400 sec. en B.
- Dieptescherptetabel
- Daglichtcassette voor 40 opnamen
- Gewicht 350 gr. Afmetingen 74 x 94 x 31 mm

PRIJS f 600.—
met 1 cassette en draagriempje

Reserve cassette in doosje . . f 13.50
Lederen tas . . . . . f 25.—
Geelfilter . . . . . f 22.—
Speciaalfilm à 40 opnamen . f 3.—

MEYLINK'S FOTO-GROOTHANDEL c.v.
ROTTERDAM - HEEMRAADSSINGEL 121

GEVRAAGD :

A. Allround Reportage en Industriefotograaf
zelfstandig, bekwaam en actief werker.
Leeftijd 25—35 jaar.

B. Retoucheur-Laborant
Zelfstandig kunnende vergroten en afdrukken.
Goed en vlot retoucheren. Actief werker.
Leeftijd pl.m. 25 jaar.

C. A. en B. gecombineerd

Alleen prima werkers, die aan boven gestelde eisen voldoen, verzoeken wij te solliciteren.

Brieven met uitvoerige referenties, met eigen werk ter inzage, verlangd salaris, foto, leeftijd, enz., onder No. 514548 Foto aan het bureau van dit blad.

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO
(OPGERICHT 1934)
PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM
TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE
DAAROM
OVERAL-LAREVO

Voor een onzer filialen zoeken wij een

FOTOGRAAF

in het bezit van vak- en middenstandsdiploma of ministeriele verklaringen.
Brieven onder No. 516499 Foto aan het bur. van dit blad.

OPPERVLAKTE VERSPIEGELING van Uw spiegels uit fototoestellen Epidiascopen, wordt door ons deskundig uitgevoerd. Levertijd 1 à 2 weken.

St Jacobsstraat 16
(Tel. 5688) - Leeuwarden **FOTO PLANTINGA**

Wilt U voordelig en goed Uw WINKELBETIMMERING veranderen?

In 33 jaar verzorgden wij meer dan 3000 winkelinterieurs

Vraagt dan prijs en tekening bij **Fa J. HAASDIJK**
Schietbaanstr. 15 - Jan v. Vuchtstr. 42 - ROTTERDAM - Tel. 30759-30752

„DUOLUX-GARANT ROYAL"

DE VOLMAAKTE SYNCHROFLITSER

met de volgende voordelen:

1. CONDENSATOR
2. CONTROLELAMPJE
3. VASTSTELSCHROEF
4. VEER voor het uitwerpen van de lamp

In crême kleur uitgevoerd; gewicht slechts 140 gram.

LEVERING UITSLUITEND
VIA DE ERKENDE FOTOHANDEL

PRIJS f 22.50

ALLEEN-IMPORTEURS:

J. SANDERS FOTO & KINO IMPORT

LAURILLARDLAAN 15 - SANTPOORT - TELEFOON 8094 (K 2560)

ILFORD

★ *'s Werelds beste rolfilm*

SELOCHROME
ORTHO 30°
voor algemeen gebruik

HP 3
zeer hoog gevoelig PAN 32°

FP 3
fijnkorrel PAN 29°

en **ILFORD**
contact-papier
voor ideale
afdrukken

ILFORD SELO N.V. - HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Contax 24 x 36 mm met Sonnar F : 2.0 coated, gesynchroniseerd, met ingebouwde belichtingsmeter, in tas, als nieuw ..... f 875.00
Foca 24 x 36 mm met Oplar F : 3.5 gekoppeld, in paraattas ..... „ 250.00
Praktiflex 24 x 36 mm met Berthiot F : 1.5, in tas „ 225.00
Leica III C 24 x 36 mm met Summar F : 2 gekoppelde afstandmeter, in paraattas ..... „ 395.00
Leica II 24 x 36 mm met Elmar F : 3.5 chroomuitvoering, snelheden van 1 tot 1/500 sec, in paraattas, als nieuw ..... „ 495.00
Retina I A 24 x 36 mm met Schneider Xenar F : 3.5 in synchro-compur ..... „ 225.00
Retina II A 24 x 36 mm met Xenon F : 2, flitscontact, model 1952, in paraattas ..... „ 475.00
Argus 24 x 36 mm met F : 4.5 ..... „ 125.00
Argus 24 x 36 mm met F : 3.5 gekoppeld, in paraattas ..... „ 175.00
Favor 24 x 36 mm met Anastigmaat F : 4.5, 9 snelheden van 1 tot 1/300 sec, Prontor S met zelfontspanner, in tas ..... „ 89.50
Praktiflex 24 x 36 mm met Heilomar F : 2.8-3 cm „ 195.00
Baldina 24 x 36 mm met Victar F : 2.9 in Ovus sluiter, 10 snelh. van 1 tot 1/200 sec, in tas „ 89.00
Exacta 24 x 36 mm met Biotar F : 2 niet coated, gesynchroniseerd, met tas ..... „ 525.00
Finetta 24 x 30 mm met F : 5.6 ..... „ 19.50
Argoflex 6 x 6 cm met Anastigmaat F : 4.5 coated, 7 snelheden, als nieuw, met tas ..... „ 150.00
Aiglon 6 x 6 cm met Angenieux F : 4.5, snelheden 1/10—1/150 sec en B ..... „ 75.00
Reflex Korelle 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F : 2.8, niet coated, chroomuitvoering met paraattas, extra objectief Hugo Meyer, Trioplan F : 1.9—10 cm ..... „ 695.00
Inka reflexcamera 6 x 6 cm ..... „ 9.50
Reflex Korelle 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F : 3.5 in paraattas ..... „ 295.00
Rolleicord 6 x 6 cm met Triotar F : 3.5 Compur, bajonetvatting, niet gesynchroniseerd, m. tas „ 245.00
Rolleiflex 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F : 3.5 Compur, gesynchroniseerd, in paraattas ..... „ 475.00
Coronet 6 x 9 cm opvouwbaar voor f. en m. ... „ 7.50
Rodenstock 6 x 9 cm met Ysar F : 3.9 Compur Rapid, gekoppelde afstandsmeter, in tas ..... f 125.00
Kinax 6 x 9 cm met Kinn F : 4.5, 4 snelheden „ 69.50
Belfoca 6 x 9 cm met F : 4.5, Junior sluiting ... „ 75.00
Platencamera 6.5 x 9 cm met Skopar F : 4.5 in Compur, dubbele lederen balg, 3 chassis, in lederen tas ..... „ 45.00
Ihagee Reflex 6.5 x 9 cm voor platen en films, met Zeiss Tessar F : 4.5—12 cm, 3 chassis en filmpack-chassis ..... „ 95.00
Ica 6.5 x 11 cm met Tessar F : 4.5 in Compur, ook geschikt voor platen ..... „ 59.00
Zeiss Cocarette 6.5 x 11 cm met F : 6.3 in Derval sluiter ..... „ 35.00
Kodak 6.5 x 11 cm met F : 7.9, 4 snelheden „ 19.50
Kodak 8 x 14 cm met Anastigmaat F : 6.3, 5 snelheden, in prima staat ..... „ 29.50
Platencamera 9 x 12 cm met Rodenstock F : 4.5 in Compur, instelbalg, 3 chassis, met lederen tas, in prima staat ..... „ 39.50
Ica 9 x 12 cm met F : 11 met instelhevel, en filmpack-chassis ..... „ 9.50

KLEINBEELDPROJECTOREN

„Technica" voor dia's 5 x 5 cm en filmstroken 24 x 36 mm, met lamp 50 Volt 250 Watt en transformator ..... „ 225.00
Leitz met optiek en filmstrookinrichting, in koffer „ 125.00
Verder gebruikte kleinbeeldprojectoren vanaf ..... „ 60.00

ONDERDELEN VOOR DE ROLLEIFLEX F : 2.8

Filters in geel, groen, oranje en U.V. ..... f 12.50
Duto filters ..... „ 22.50
Zonnekappen ..... „ 12.50
Rolleinaren no 1 of no 2 compleet ..... „ 60.00

VERGROTINGSAPPARATEN

Opemus volautomatisch 24 x 36 mm ..... „ 245.00
Amatex 35, 24 x 36 mm dubbele condensor ..... „ 195.00
Exact 35 met Ysar F : 3.5—5 cm met dubbele condensor ..... „ 350.00

Gebruikte camera's worden met 1 jaar schriftelijke garantie geleverd.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc. — 2e Middellandstraat 23
Telefoon 22242 - 24422 - 34644 — ROTTERDAM-O.

BELIREX
KLEINBEELD
PROJECTOREN

Een ongekende prestatie in prijs en kwaliteit.

Geheel compleet voor Dia-projectie 5 x 5 en filmstrookprojectie 24 x 36 en 18 x 24 met projectie-lamp 75 W, 130 of 220 Volt, Prima randscherpe optiek.

F 3.5 - 85 mm f 88.50
F 2.8 - 80 mm f 97.50
Koffer . . . . . f 12.50

Vraagt Uw handelaar
Importeur :
CINON N.V.
AMSTERDAM

Zojuist verschenen
een beroemd boekwerk
van Willy Zielke van het Wilhelm Knapp Verlag te Düsseldorf gen. :

NAKT — Einführung in die Akt Fotografie. Op kunstdrukpapier met 38 foto's, gebonden, prijs f 7.00

Album esthétique No. 1 met 50 kunstfotografische naaktstudies, w.o. 4 in kleuren, prijs f 9.75

Album esthétique No. 2, zelfde samenstelling als No. 1, prijs f 9.75.

Levering franco na storting op girorekening 395.669 van

PHOFIL BOOK IMPORT
AMSTERDAM - Amstelkade 41 - Telefoon 27578

DU PONT WARMTONE

geeft Uw afdrukken een warme tint die iedereen mooi vindt

Du Pont Warmtone is een ideaal afdrukpapier voor het vervaardigen van prachtige en opvallende foto's. De emulsie geeft afdrukken met een zachte, warme tint die een lust is voor het oog. Uw opnamen krijgen daardoor het aantrekkelijke en schitterende aspect van Foto-salon afdrukken.

Warmtone leent zich vooral voor portretopnamen, landschappen, kinderen strandfoto's. Het papieroppervlak is bijzonder geschikt voor het inkleuren met kleurenpotlood of transparante verf en geeft zeer fraaie tinten.

Leverbaar in alle gangbare formaten en gradaties, cartondik, en in acht verschillende zeer mooie oppervlakken. Uw fotohandelaar levert het U gaarne. Vraagt nadrukkelijk naar Du Pont Warmtone. E. I. du Pont de Nemours & Co. (Inc.), Photo Products Department, Export Sales, Wilmington 98, Delaware, U.S.A.

Probeert Du Pont High Speed Panfilm, Type 428. Deze film is hooggevoelig en geeft mooi doorwerkte negatieven, ook bij minimale belichting.

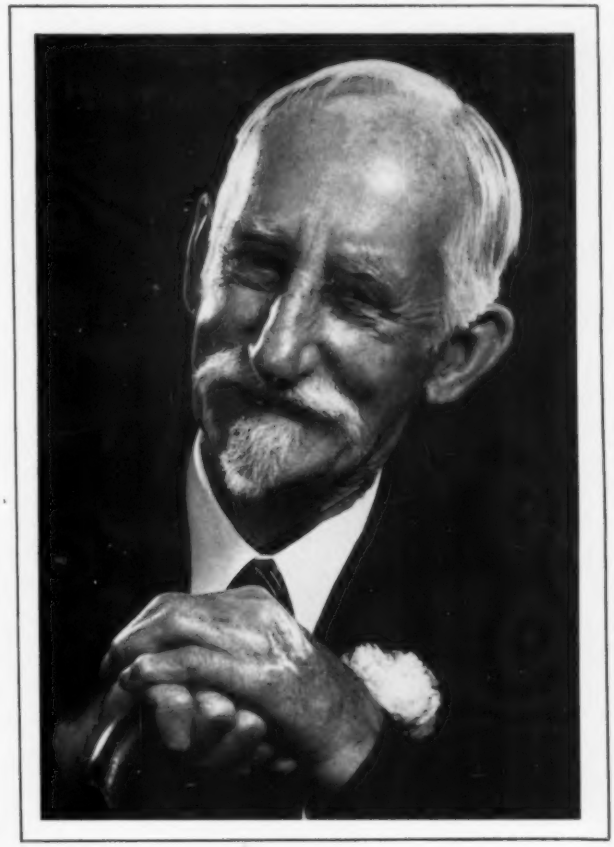

Alleenimporteurs **„ANIMEX" - HAARLEM**

Du Pont Fotografische Producten

FILMS • PAPIER • CHEMICALIËN

DU PONT

150 Jaar

BETERE PRODUCTEN VOOR MEER WELVAART ... DOOR CHEMIE

Voor Uw mooiste Portretten

OPNAME
‚STUDIO BAARS' GOUDA

Kodak

KOVITA

EEN NIEUW WARMTOON-PAPIER

De rijke, warme tinten.....

Het gemak waarmee U die verkrijgt (bij gebruik van een normale bromide-ontwikkelaar).....
Het gladde, matte oppervlak, dat zich zo goed laat retoucheren.....
.....dat zijn de factoren, die Kodak ‚Kovita' zo buitengewoon geschikt maken voor magnifieke contactdrukken van portretten (en ook voor vergrotingen daarvan bij gebruik van een sterke lichtbron).

‚Kovita' is het nieuwe Kodak-chloro-bromidepapier, uniek in het vermogen de fijne tintschakeringen op gevoelige wijze weer te geven in een ‚rijke' afdruk of vergroting.

Als U er prijs op stelt, voor Uw mooiste portretten iets bijzonder bij de hand te hebben — een ‚luxe' papier, een papier dat ‚anders dan anders' is, zult U in Kodak ‚Kovita' een basis vinden, die voor Uw fotografische practijk van de grootste waarde is.

KODAK ‚KOVITA'

EEN GRADATIE: VOOR NORMALE TOT KRACHTIGE NEGATIEVEN	
I S M IVOORWIT, GLAD, MAT	C S M CHAMOIS, GLAD, MAT
ALLE GEBRUIKELIJKE FORMATEN, OOK POSTKAARTEN, VERKRIJGBAAR BIJ UW FOTOHANDELAAR	

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG